

IVSTI LIPSI
DE VESTA
ET
VESTALIBVS
SYNTAGMA.

Georgius

Plantius.

ANTVERPIÆ,
EX OFFICINA PLANTINIANA,
Apud Ioannem Moretum.

CLO. IOCIII.
Cum Privilegiis Casareo & Regio.

WYSTAWA
D. E. V. A.
E. Y.
F. E. S. T. A. L. I. B. V. S.
S. Y. N. T. A. G. M. A.

Wyższa Szkoła Pedagogiczna
w Bydgoszczy
Biblioteka Główna

52130

[Faint red stamp]

[Faint red stamp]

WYSTAWA
F. E. S. T. I. C. I. A. P. L. A. N. T. I. M. I. A.
S. Y. N. T. A. G. M. A.
C. I. O. S. C. I. I.
C. I. O. S. C. I. I.

ILL^{MO} ET REV^{MO}
MATTHIÆ HOVIO
ARCHIEPISCOPO
MECHLINIENSI.

DEXIGVVM aliquid, & pænè ve-
rens, aut certe verecundans, ad
te adfero ILLME PRAESVL, istud
DE VESTA ET VESTALIBVS:
quod tamen solus titulus ex-
cuset, non enim dicam com-
mendet. Res sacrorum est: vanorum & vete-
rum, fateor: sed sacrorum, & quæ nostris
etiam piis verisque sacris faciunt illustrandis,
aut approbandis. Illustrandis, quia multa su-
per eâ re in scriptis olim Doctorum nostro-
rum; approbandis, quia cùm illi tantum ho-
norem paucis istis coactisque à pueritiâ vir-
gunculis detulerint; quid nos æquum verum-
que est facere, in deuotis Deo puellis, ætate
adultâ, voluntate præuiâ, quæ diuino cultui
corpus atque animum manciparunt? Beata
virginitas, quæ cum angelis de gloriâ certat:
certat? imò superat, virtute, non felicitate.
quia illorum tota à Dei munere est, istarum
ab electione; sine pugnâ aut labore, illa; ista, à

certamine parata; & quæ laudem habere, illa
admirationem tantum potest. Iam in veteri
Româ, sex aut septem Vestales, tot præmiis
aut præconiis insignes: istæ quid? ausim asse-
rere, in solâ Belgicâ supra sex septem millia
esse, nec fatis etiam dixi. *O illustris portio* (Cy-
priani verba agnosce) *gregis Christi!* ô flos
nunc in terrâ religionis, lucida sidera olim
in calo: quàm vndique vana & profana illa
superamus, veritate, aut frequentia? Accipe
igitur VESTALES veteres, sed in illis nostras
feliciores cogita; accipe tu PONTIFEX meri-
tò, quod Pontificiæ olim & nunc curæ com-
missum. Certè tu non solùm sacris nostris in
Belgicâ rector & director præsides; sed huius
virginei coetus tua inspectio & arbitratio est.
tu ducere, formare, coërcere pontificium ha-
bes; & tot millia, quarum precibus salus pu-
blica nititur, tuâ auctoritate & tutelâ nitun-
tur. Non te mouebit, quòd multa, imò ple-
raque ista, priscae litteraturæ sint: ne cense,
optime Antistes, alienam à Christianis vsi-
bus: imò ornamentum, imò adiumentum
hæc talia, germanæ Pietatis. Vides Græcos La-
tinosque illos religionis nostræ Duces aut si-
gniferos? plerique omnes hac doctrinâ non
insigniti tantum, sed insignes fuere: Tertul-
lianus, Cyprianus, Ambrosius, Augustinus,
Hiero-

Hieronimus: & è Græcis, Clemens, Iustinus, Basilius, Gregorij, & quotquot ex illo aureo æuo est nominare. Cur diffugimus hodie aut damnamus? Neque enim solum voluptatem ex istis aut scientiam probi prudentesque, sed vsu[m] quærunt. & vt floribus alij ad odorem aut adspectum tantum, apes ad mellificium, medici etiam ad salutem vtuntur: sic illi amoeniora hæc studia traducunt & aptant ad serium animorū fructum. Quæ iacent valde, vt pleraque honesta, in publicâ hac tempestate & bellorum nimbis: sed tu ac tales (nam & hæc tua cura est) tuemini atque erigite, & Ecclesiæ dignitatem si saluam vultis, etiam illa. Neque semper profectò hæ procellæ. & erit tempus, quo

--redeat Concordia, Virtus,

Cumq[ue] Fide Pietas altâ ceruice vagetur.

Deus citò donet: te autem ILLME ET REV^{MA}
PRAESVL, decus & columnam huic statui
seruet. Louanij, Idibus Iuniis, ∞. 10CIII.

I. LIPSIUS PP. cliens.

* 3

A D

AD LECTOREM.

CAPE breue hoc Syntagmation, quod est de vetustissimis & celeberrimis item sacris. Quadam alij sparsim super iis libarunt: sed libarunt: nos ordine & methodo rem aperuimus, atque ad eò plenè dedimus, ut licuit obliuia ista & fugitiua. Siquid me quoque fefellit, aut fugit: sit venia. nemo ita industrià aut ingenio potest, ut omnia colligat, intelligat: nec veto, imò posco, ut manum alius addat. Benignè in me consulet, siquis monebit aut suggeret. à te peto tantum,

Ne mea dona tibi studio disposta fideli,
Intellecta priùs quàm sint, contempta
relinquas.

Nam multi iudicant, priusquam legerint: quid? etiam priusquam inspexerint quidam. contemptores scilicet honestarum artium, & quorum voto iamdiu Doctrina omnis sit funus. Non audi ò Deus, neque solem hunc è mundo tolle.

INDEX CAPITVM.

- CAP. I.** Quid Vesta? aliis Ignem, aliis Terram esse. deque ea priscae fabulae. pag: 1.
- II.** Quibusdam & Venerem dici. Sed Vestam, pro Igne siue Foco, antiquitus & passim cultam: & à quo exemplo Romæ. 5.
- III.** Numam templum sacrasse, atque id rotundum: viris noctu interdictum. Nulla ibi statua: & tamen vulgò eius imago. 8.
- IIII.** Aliud ab Augusto Vestæ templum. item de Regiâ, & Atrio Vestæ. 11.
- V.** Vestales sacerdotes, Virgines captas. quo æuo? quo numero? 14.
- VI.** Alia in capiendò spectata, seruataque. Sortem, aut Oblationem interuenisse. 16.
- VII.** Disciplina captarum: gradatio & ascensus: tempora ministerij: & Virgo Maxima. 19.
- VIII.** Munera earum, primumque tutela Ignis. Perpetuum hunc fuisse: si desisset, poena Virginum & flagra: iterumque instauratio. 21.
- IX.** Seruabant & imperij pignus, variâ interpretatione: etsi plerique ad Palladium trahant. Quid illud, vnde, vbi? 24.
- X.** Sacra etiam assidua faciebant. an & Aquæ curabant? an Draconi? hæc inquisita: & aliquid de Deo Fonte. 28.
- XI.** Præmia & priuilegia earum. Ius testandi, Licitor, Carpentum, aliaque data. 31.
- XII.** Item ornamenta aut insignia: vt Vittæ, Purpura in veste, Stipendia & Agri, Auctoritas in deprecando. 34.
- XIII.** Contrâ, Poenæ cum peccassent, cum æuo variæ: sed sollennis & nobilis à Tarquinio Prisco. Pontifices arbitros fuisse: conuictam, defossam: & quæ huic rei. 37.
- XIIII.** Quando Vestales defierint? in Arnobio nodus, nec solutus. 43.
- XV.** Alibi Ignis cultura, & simulacrum Vestalium. 44.

A D M O N I T I O.

SCRIPSI, Lector, in fine cap. v. de numero Vestalium, & ex Ambrosij verbis suspicari aliquem posse, ab Augusto vnam additam, septemque factas. Quod adprobare videatur *Faustinae Augustae* numus, M. Antonini Philosophi vxoris: in quo templum Vestæ, cum arâ mediâ, & sacrificantes sex Vestales, cum vnâ puellâ etiam, an puero? nam dissident, qui viderunt. Puellam esse qui volunt, addant hanc Vestalem septimam: paruam scilicet, & adhuc discipulam, nequedum sacrificantem. Atque ita liceat dicere, sex quidem sacerdotes Vestæ fuisse, hanc autem septimam in minore ætate & primo illo decennio, Vestalem quidem, sed nec Vestalem esse. Ideo Ambrosius scitè, *Vix septem*: ad significans, propriè sex eas esse, septimam in disciplinâ agere, & adhuc formari. Tamen qui *Puerum* esse volunt, de senario numero iterum asserant: & similes herclè Nummi *Lucille* exstant, cum sex modò sacrificantibus virginibus, nullâ aliâ minore adstante. Quid, quòd Plutarchus *ad suum vsque æuam* (Traiano Principe, & circâ, vixit) *sex tantum* fuisse adfirmat? Itaque etiam nunc eò inclinamus.

1

IVSTI LIPSI
DE VESTA
ET
VESTALIBVS
SYNTAGMA.

CAP. I.

*Quid Vesta? aliis Ignem, aliis Terram esse.
deque eâ prisca fabula.*

INTER antiquas religiones, eam quæ Vestam spectat, comperior vel præcipuam fuisse: Romanis quidem. & ergo ad prisca ævi scriptorumque lucem facere, siquis illustrat. Suscepi hoc fine: pergite manus & calame hanc quoque operam nauare iis, quos vetus & melior illa doctrina capit: & simul Sacris quoque nostris auctoribus, qui hæc tangunt in occasione, facem aliquam præferre. VESTA igitur, plurimum sensu, Saturni ac Rheæ filia, sorores habuit Cererem, & Iunonem, ipsa nata prima: fratres, Plutonem, Neptunum, Iouem. Ita Apollodorus: Ouidius in ordine aliquid mutat,

*Ex Ope Iunonem memorant Cereremq, creatam
Semine Saturni, tertia Vesta fuit.*

r. Biblio-
thec.

A

Nam

Nam Ops eadem, quæ Rhea. Alij tamen dissident, & Vrani siue Cæli vxorem Vestam faciunt: mystica hæc sunt, vt verbo absoluam, variè tradita, sed in re & interpretatione concordant. Nam Cæli vxor Terra fuit: ex iis omnia nata: & Vestam ipsam passim Terram interpretantur. Itaque & cum Cerere quidam confundunt, quæ ipsa est Terra: sed distinguenda, quòd hæc terra dumtaxat fertilis & frugifera; illa (Vestam dico) ea vniuersa. Inde & nomen petunt. vt Ouidius:

Stat vi Terra suâ, vi stando Vesta vocatur:

quasi, quod vi suâ stet & immota libretur. Alij (vt Seruius) quòd variis vestita sit rebus. Ipsa enim (inquit) dicitur esse Terra. Plato huc facit: qui undecim Deos, chorago & præsultore Jove, incedere facit, eiusq; currum sequi: at, inquit, μένει μὲν Ἐστία ἐν θεῶν οἴκῳ μόνη: manet & sistit Vesta in Deorum domo sola. Quâ domo? hoc mundo. quod Arnobius explicet: Terram nonnulli Vestam pronunciant, quòd in mundo stet sola, ceteris eius partibus in mobilitate perpetuâ constitutis. Vbi & ipsa Platonis verba expressa. Qui Plato, nescio an hac mente iterum: Ἦν μὲν οὖν Ἐστία τε, οἰκῆσεως ἰσοῦ πᾶσι τῶν θεῶν. μηδεὶς οὐδ' ἄλλ' ἑτέρως ἰσοῦ καὶ διεροῦ τοῖς θεοῖς: Terra & Vesta omnibus diis habitaculum sacrum est: nemo igitur secundaria quedam templa iis instituat. Et videatur hîc distinguere à Terrâ, & Ignem facere, vt mox è Plutarchi verbis discas. Nam hæc quoque crebra imò passiva opinio, Vestam Ignem esse. Ouidius:

Nec tu aliud Vestam, quàm viuam intellege flammam.

Vox Græca adsonat, qui ἔστιαν Focum, siue ἑκατόν appellant. Cicero: Cumq; Vesta quasi focum urbis, vt Græco no-

mine

In 1. Æn.

In Phædro.

Lib. 111.

xiii. De Leg.

111. De Legib.

mine est appellata, complexa sit. Iterumq; alibi: *Vestano-* ^{11. De Nat.}
men sumptū est à Græcis. ea enim est, qua illis Esia dicitur:
visq; eius ad aras & focos pertinet. Seruius pariter, ad il-
 la Virgilij: *Cana Fides, & Vesta: Vestam,* inquit, *Reli-* ^{In 1. Æn.}
gionem dicit. quia nullum sacrificium sine igne est, ipsaq;
in omnibus inuocatur. Vesta autem dicta ὀνό τῆς ἐσίας,
ut digamos sit adiecta: sicut Er, Ver, Enetus, Vene-
tus. Est igitur ista quasi *Publicus focus*, sicut priuatim in
 ædibus alij consecrantur: eoq; haud absurdè Macro-
 bius, *Vestam inter Deos Penates, aut certè comitem eo-* ^{111. Sat. cap. 1113.}
rum, recenset. Sed quomodo Vesta, Ignis? duplex opi-
 nio. Prior ad ipsam Terram restringit & refert: in quâ
 Phurnutus. *quòd vis ignea,* inquit, *qua in mundo est, hinc*
nutriatur, ac per hanc subsistat: aut, quòd fœcunda Ter-
ra etiam animalium sit mater, quibus vis ignea vita est
caussa. A priore illâ causâ Dionysius est. qui *Vesta ideò* ^{Lib. 11. Antiq.}
sacrari Ignem tradit, ὅτι γῆ τε οὐρα ἡ θεός, καὶ τὸν μέσον
κατέχουσα & κόσμου τόπον, τὰς ἀνάψεις & μετασεις ποιεῖται
πυρὸς ἀφ' ἐαυτῆς: quòd cum Vesta sit Terra, atque ea
medium mundi locum sortita, accendat è sese superiores
illos ignes. Nota sententia plurium veterum, è Terræ
 vaporibus aurisq; sidera nutriri & exardere. Hac ipsâ
 mente fabula, *Vestam nutricem Iouis* esse, Marciano
 Capellæ scriptum. Aliter paullo Pythagoræi, qui Ignem ^{Lib. 1. Philol.}
 medium, non Terram faciebant (nobilissimum quippe
 elementum in loco tali esse debere) atque ipsum Vestam
 dici, & *custodiam Iouis* appellari. Aristoteles hæc tan- ^{11. De Cælo, cap. xii.}
 git: & plenissimè exsequitur Plutarchus, qui lucem ei
 donet. *Dicitur,* inquit, *Numa Vesta adem orbiculari* ^{In Numâ}
formâ igni perpetuo custodiam circumiecisse, non ut ad-
similaret

similaret Terra figuram, tamquam ea Vesta esset, sed uniuersi huius Mundi, cuius medium Pythagorici Ignem esse arbitrantur: atque id Vestam appellant, & Vnitatem. Terram autem neque immobilem esse, neque in medio circumlationis sitam; sed in orbe circum ignem suspensam, neque inter eximias aut primas mundi partes censendam. Eadem Platonem volunt iam senem sensisse de Terrâ, tamquam in alio loco sitâ; mediam autem dignissimamq; regionem alteri alicui prestantiori conuenire. Summa horum, Terram mediam non esse, Ignem esse: atque hunc Vestam dici. Sed altera Phurnuti opinatio, in Terrâ ipsâ mixtum esse Ignem. pro quâ & Seruius: *Vesta enim dicitur esse Terra, quam Ignem habere non dubium est, ut ex Ætnâ Vulcanoq; datur intellegi.* Atque hoc quidem fatis * *παχυλώς*: cum & aliter constet, Terræ passim mixtos genitabiles quosdam & vitales ignes. Vides opiniones duas, siue Ignem esse hanc Deam, sed sensu vario; siue Terram ipsam. & pro hac etiam Euripides:

Καὶ γαῖα μήτηρ, ἐσίαν ἢ σ' οἱ σοφοὶ

Βεγτῶν καλοῦσιν, ἠμείλων ἐν αἰθέρι:

Et Terra mater, Vesta que sapientibus

Agnominaris, ipso in aëre & sedes.

Itaque magistri Græci deriuant *Εσίω* παρὰ τὸ ἔσαθαι, ὃ ἐστὶν ἰδρύσασθαι. ἢ παρὰ τὸ ἐσᾶναι, ὃ ἐστὶν ἐν ἐνὶ τόπῳ ἰδρύσθαι. Sunt qui *Statam matrem* (in Festo) hanc eandem opinentur: sed opinentur.

CAP. II.

*Quibusdam & Venerem dici. Sed Vestam, pro Igne
sive Foco, antiquitus & passim cultam: & à quo
exemplo Roma.*

ISTA igitur Vesta est. nam Augustini traditio, vt
fidem habeat, vix exempla, *Vestam etiam Ve-
nerem dici*. Ita enim ille: *Quis ferat, quòd cum* De Ciuit.
l. b. 1111.
cap. x.
*tantum honoris & quasi castitatis Igne tribuerint, ali-
quando Vestam non erubescunt etiam Venerem dicere?*
An quia Ignis est, & tale Venus? an quia (vt Macrobius
scripsit) *Physici terra superius hemisphaerium, cuius par-* 1. Saturn.
cap. xxi.
*tem incolimus, Veneris appellatione coluerunt: inferius
verò Proserpina?* Sed hæc longinqua, aut aliena: magis
illud Apollodori, *vnam è quattuor Hesperidibus Vestam* 11. Bibl.
esse. Nihil ad nostram. quæ Græcis Latinisque culta,
inter præcipua numina, fuit: atque adeò inter duodecim
illa prima. Pausanias, de sacrificiis quæ sollempniter in
Olympiâ fiunt: *Θύουσι ἡ ἑστία μὲν πρώτη, δευτέρῳ ἡ τῶ Ὀλύμ- Lib. v.
πίῳ δὲ: Sacrificant Vesta primum, tum secundo loco Ioui
Olympio.* Phurnuti nota huc facit: *Vesta, inquit, prima
& postrema nata perhibetur, quòd in hanc (id est Ter-
ram) resoluantur quæ ab eâ producuntur; & ab eâdem
constituuntur. Quare & Græci ab illa sacrificiorum prin-
cipium sumpsferunt, & in illam postremò desinebant.* Tra-
dit & Seruius, *Nullum sacrificium sine Igne esse, Ve-
stamq; in omnibus inuocari.* Ad principium, alludere ali-
quid Ouidij illud videatur:

-- inde precando

Dicimus, ô Vesta qua loca prima tenes.

11. De
Nat. deor.

Etsi ipse ad vestibulum, vbi olim Focus, refert. De postremo autem loco, sic & Cicero: *Vis autem Vesta ad aras & focos pertinet. itaque in eâ Deâ, qua est custos rerum intimarum, omnis & precatio & sacrificatio extrema est.* Virgilius seruauit:

1. Georg.

Dij patrij indigetes, & Romule, Vestaq; mater.

Velleius: *Iupiter Capitoline, Gradine Mars, perpetuorumq; custos Vesta ignium, vos publicâ voce obtestor.* Et alius alia exempla obseruet. Sed ad Romanam propriè Vestam vt veniamus (id institui:) vnde ei exemplum, & quando origo? Exemplum à Troianis, atque vnâ cum Æneâ in Italiam venit. Nam primitus culta in Ilio, extulitque Æneas. Virgilius:

*Sic ait, & manibus vittas Vestamq; potentem,
Æternumq; adytis effert penetralibus ignem.*

111. De
Ciuit. cap.
xviii.

Elatam Lauinij constituit, conditâ à se vrbe, & sede regni. Inde in Albam Longam transtulit Ascanius: & denique ab vrbe eâ matrice coloni Romam. Hoc est, quod Augustinus tetigit: *Sacra illa fatalia (Vestæ) qua iam tres, in quibus fuerant, presserunt ciuitates.* Tres iam dictas, mali nempe fati, nec diuturnas. Prudentius ambiguè, vel ad Troiam, vel Athenas refert:

11. aduer.
Symmac.

- in his quoniam Vestalis origo fauilla

Vrbibus, vt memorant, primo de fomite sumpta est:

Sacrauitq; focos aut Phryx, aut Graius, alumnos.

Et Athenis quidem Ignem cultum, mox dicam: sed propior tamen certiorque origo à Troianis, & Albâ: imò mansit sacrum Albæ, etiam si Roma iam accepisset. No-

tandum

tandum est. & Iuuenalis ita intellegendus:

Ignem Troianum, & Vestam colit Alba minorem.
 Scholiaſtes ibi vetus: Romanos Tullo rege mouere ea ſacra, & transferre voluiſſe: ſed magnam lapidationem de calo factam. Et iuſſi, inquit, ex libris Sibyllinis Pontifices ex S. C. ſacra Alba renouare inde ibi perſeueranti deo. & Vestam minorem dixit, ad compositionem. Ecce, Tullo rege, notum Albam dirutam, & ciues Romam traductos: tamen ſacra illa Veſtæ ait Scholiaſtes manſiſſe, monitu diuino, & lapidatione territō amouere. Addit & de libris Sibyllinis: quid? an ſub Tullo? non tunc erant, & conſenſu ad Tarquinium Superbum acceptos cuſtoditoſque eos referunt: ideoque poſt ex S. C. liberâ rep. putem renouationem eam iuſſam. Additque, *perſeueraffe.* quod clarius in eo meliuſque ſcribas: *renouare. Inde ibi perſeuerant. ideoque Veſtam.* Sanè perſeuerarunt, etiam Symmachi æuo: atque ille in epiſtola quadam: *Inceſtum Primogeniæ, apud Albam Veſtalis antiſtitis.* Iterumque in epiſtola ſequenti. Igitur etſi Romam inde traducta, non tamen Albæ ſacra eſſe deſierunt: ſed quando traducta? Plutarchus ambigit: & *Fama eſt,* inquit, *Romulum etiam Ignem ſacrum inſtituiſſe, & Virgines legiſſe, quas Veſtales vocant: ſed alij tribuunt hoc Numæ.* Propertius quidem palàm Romulo, de Tarpeiâ, quam facit ſacerdotem Veſtæ:

Et ſatis vna mala potuit mors eſſe puella,

Quæ voluit flammâ fallere Veſta tuas?

& paſſim, totâ Elegiâ. Sed Dionyſius abit, atque adeò refellit, aitque: *Romulum dumtaxat focos ſingulis curiis conſtituiſſe, nullum Veſtæ publicum, memorem dedecoris,*

Lib. ix.
epiſt. cxx.

In Romulo.

Lib. ii. i.
eleg. ii. i.

Lib. ii.

De Harusp. resp.

coris, quod mater in Dea eius sacerdotio subisset. Argumentum huic rei certum, quod *Vestæ* aedes sita sit extra Romam quadratam, quam Romulus condidit: non futurum, si ille auctor. Nam publicum, inquit, focum solent omnes in præcipuâ urbis parte collocare. Tamen & Cicero in priorem ire videatur: *Quod sacrificium tam vetus est, quàm hoc (Vestalium) quod à regibus æquale huic urbi accepimus.* Si æquale, ergo à Romulo. Sed tamen communior fama ad Numam refert. de quo Livius: *Virgines Vestæ legit, Albâ oriundum sacerdotium, & genti conditoris (ob Iliam scilicet) haud alienum.* Idem Dionysius, Plutarchus, alij.

CAP. III.

Numam templum sacrasse, atque id rotundum: viris noctu interdictum. Nulla ibi statua: & tamen vulgò eius imago.

ATQUE adeò Templum Vestæ instituit, & quidquid ad certum & sollemnem eius cultum. Id fuit situm inter Capitolium & Palatium, medio ferè spatio: disertè Dionysio scriptum, & extra Romulæam urbem, quæ radicibus Palatij ferè terminabatur. Indicat & Livius: *In Nova viâ, ubi nunc sacellum est, supra aedem Vestæ.* Nam via hæc Nova ex Palatij parte, iuncta Romano foro: & in Fori parte ipsa aedes. Condidit Numa anno urbis quadragesimo, id est regni sui secundo. quod Ovidius ita notat:

*Dena quater memorant habuisse Palilia Romam,
Cum flamma custos urbe recepta Dea est.*

Regis

Regis opus placidi, quo non metuentius vllum

Numinis ingenium terra Sabina tulit.

Ostendit deinde olim vile, nunc ære & marmore nituisse. Ære, in tecto: sed vt opinor, aurato.

Quæ nunc ærenitent, stipulâ tum tecta virebant,

Et paries lento vimine textus erat.

Addit, rotundam olim & tunc fuisse.

Forma tamen templi, quæ nunc manet, antè fuisse

Dicitur: & forma caussa probanda subest.

Causam addit plusculis versibus, quia Vesta Terram notat, Terra autem rotunda. Quod ipsum in Festo: *Rotundam adem Vestæ Numæ rex consecrasset videtur, quod eandem esse terram, quâ vita hominum sustineretur, crediderit, eamq; in pilæ formam esse, vt simili templo Dea coleretur.* Seruius amplius suggerit, *Ædem hanc potius quàm Templum fuisse, neque inauguratum à Numâ, ne Senatus ibi haberi posset.* Etsi tamen nefas nõ fuit viros intrare, sed penetrare. Dionysius indicat: qui scribit, *de die patuisse OMNIBVS, at PERNOCTARE fas fuisse nemini masculo.* Docet & Neronis factum (in Tacito) qui *super profectioe suâ veneraturus deos, adiit* xv. Annal. *Capitolium, & Vestæ quoque templum iniuit.* Sed & Piso (apud eundem) *peruasit in adem Vestæ.* Viri igitur intrabant, sed non pernoctabant, neque ad intima, vt dixi, penetrabant. Ideò Metellus Pontifex, sacra ab igne erepturus, apud Ouidium profatur:

Sacra vir intrabo, non adeunda viro.

nempe illa penetralia, & quò solæ Virgines ibant. In hac autem æde negant simulacrum vllum fuisse. Ouidius:

Esse diu stultus Vestæ simulacra putavi,

Mox didici curuo nulla subesse tholo.

In Co-
rinth.

Simile in Græciâ. Pausanias : παρελθοσι ἢ ἐς τὸ Ἱεῖας, ἀγάλμα μὲν ἐστὶ οὐδὲν, βωμὸς ἢ, καὶ ἐπ' αὐτῶν θύουσι: *Progre-
dientibus in Vesta, simulachrum nullum occurrit, Ara
tantum, & in eâ Vesta sacrificant.* Caussam Fasto-
rum ille conditor reddit:

Ignis inextinctus templo celatur in illo,

Effigiem nullam Vesta nec Ignis habent.

Quæ vt ita sint, tamen Vestæ imago passim in Nummis
aut Statuis expressa; hodieque exstat. Plinius sedentem
effingi solitam ostendit, à stabilitate: sed Nummi hoc
amplius, & sedentem exprimunt, & alterâ manu fa-
cem, alterâ discum siue pateram libatoriam præferen-
tem: cum inscriptione, VESTA. P. R. QVIRITIVM.
De Face, ad ignem pertinet: de Disco, ad sacrificia sol-
lenniter & perpetim oblata. Suidas Tympanum ei tri-
buit: nescio an in veteribus spectationibus obseruatum.
Γῆς ἀγάλμα. inquit. γυναῖκα πλάττουσι τὴν ἑστῖαν, οἷνεὶ
τὴν γῆν τύμπαλον βασάζουσαν, ἐπειδὴ τοὺς αἰέμους ἢ γῆ ὑφ'
ἑαυτὴν συγκλείει: *Terræ effigies. mulierem formant Ve-
stam, tamquam Terram, Tympanum præferentem: quo-
niam ventos terra intra se concludit.*

CAP. IIII.

*Aliud ab Augusto Vesta templum. item de Regiâ,
& Atrio Vesta.*

TOVE hoc Vestæ igitur templum: éstne aliud? aliud, Falsum, & Verum. Falsum, quod antiquarij hodie adtribuunt, ad Tiberim, iuxta Forum Piscarium, sub Auentino. Ædicula exstat; formâ rotundâ, & extra murum interiorem columellæ xviii. velut porticum formant. Quia rotunda, quia extra pomerium Romuli, faciunt veterem illam Numæ esse. Falli arbitror. nec assertor huic opinioni, in isto quidem loco, erit: & quis nescit aliorum quoque Deorum templa sæpe eâ formâ fuisse? Quod autem extra Romuli pomerium: valdè quidem. etiam extra Numæ: sed antè docuimus, hanc veram à nobis descriptam, item extra finitionem illam fuisse. Ergo hæc valeat: altera est vera, & à me eruenda, in Palatio collocanda. Ouidius in extremâ Metamorphosi palàm de eâ:

*Vestâq; Cesareos inter sacrata penates,
Et cum Cesareâ tu Phœbe domestice Vestâ.*

Viden' duo numina in Palatio dicata, Vestam & Apollinem? Quod idem poëta clariùs etiam, in Fastis:

*Aufert Vesta diem. cognati Vesta recepta est
Limine: sic iusti constituere patres.*

*Phœbus habet partem, Vesta pars altera cessit:
Quod superest illis, tertius ipse tenet.*

Diem quartum Kalendarum Iunij, inquit, *Vesta aufert.* Quare? sùntne tunc Vestalia? non illa prisca quidem,

quæ incidunt in quintum Idus Iunij, ipso Ouidio attestate, & marmoreis Fastis. Nam in his hodie insculptum eo die legitur, VEST. NF. PR. quod significat, VESTALIA. NEFAS PRÆTORI. Prior autem ille dies iisdem Fastis in Aprili non signatur: quia nouellus, & dedicationis modò index. Nam Augustus, cùm omnino in Palatio habitare vellet, & mos tamen ac cerimonia haberet Pontificem Max. in domo publicâ, iuxta Vestæ, habitare: ipse Vestam potiùs ad se transtulit, & Sc. partem domus suæ publicauit, atq; alteram illi consecrauit. Ouidius notat, Patres ita censuisse: qui scilicet pròni tunc valdè in Principum desideria siue affectus. Et poëta quidem clarissimè: sed & in aliis scriptoribus sunt quæ eò ducant.

Li. LIIII Dio scribit: Επειδή τε τὸ λεπίδου μετηλλάξεντο ἄρχιερός ἀπεδείχθη, οὐτ' οἰκίαν τινα δημοσίαν ἔλαβεν, ἀλλὰ μέρος ἡ τ' ἑαυτοῦ, ὅτι τὸν ἀρχιερέα ἐν κοινῇ πρῶτως οἰκεῖν ἔχρην, ἐδημοσίωσε: *Postquam Lepido mortuo Pontifex max. designatus est (Augustus) nullam domum publicam accepit, sed partem suæ, quoniam omnino Pontificem in publico habitare oportebat, publicauit.* Imò non partem tantùm,

Lib. LV. sed mox totam. Ita enim idem scriptor: Ο ἡ ἀγῶνος τὴν οἰκίαν οἰκοδομήσας, ἐδημοσίωσε πᾶσαν, εἴτε διὰ τὴν σωτέλειαν τὴν πρὸς τὸ δῆμου οἱ γυνομένην, εἴτε ὅτι ἀρχιερός ἦν, ἢ ἐν τοῖς ἰδίοις αἰμα καὶ τοῖς κοινῶν οἰκίαι: *Augustus domum cùm exedificasset, totam publicauit: siue quia collato ære à populo struxerat, siue quia Pontifex max. cùm esset, ut in propriis simul & publicis adibus habitaret.* Secunda causâ verissima est. Suetonius, de Iulio Cæsare:

Cap. XLVI *Habitauit primò in Suburrâ, post autem Pontificatum max. in Sacrà viâ, domo publicâ. Agnoscísne*

Domum

Domum publicam in Pontifice? & quidem Sacra viâ: an non in *Regiâ ipsâ*? Ita enim præire idem ille Dio, bonus ad antiqua ductor, videtur, post superiora illa è libro LIIII. verba. Nam addit: Τὴν μὲντοι τοῦ βασιλέως τῶν ἱερῶν ταῖς ἀειπαρθένοις ἔδωκεν, ἐπεὶ ὁμοίως & ταῖς οἰκήσεσιν αὐτῶν ἴσῳ: *Nihilominus illam, qua Pontificis erat, Regiam Vesta Virginibus dono dedit, ut qua contigua earum adibus esset.* Itaque olim in *Regiâ* habitabant, in propinquo, & velut inspectores Virginum arbitrique, ut mox dicam: sed Augustus spreuit (parua enim hæc *Regia*) & colorem publici loci in priuato quæsiuit. * Alibi etiam de hac Principum domo publicâ memini me legere, & adnotare, nec ab alio fonte. At monui, exiguam hanc *Regiam* fuisse. Ita palàm Ouidius:

Hic locus est Vesta, qui Pallada seruat, & ignem:

Hic fuit antiqui regia PARVA Numæ.

Meminit Cicero: *Nuper quidem ad Regiam me panè* Pro Mil.
confecit. Horatiûs:

Vidimus flauum Tiberim, retortis

Littore Etrusco violenter undis,

Ire deiectum monumenta Regis

Templaq; Vesta.

Ibi Scholiastes: *Regiam dicit Numæ Pompilij, qui ad Vesta suam habuit regiam.* P. Victor, in descriptione vrbis: *Regia Numæ, & Templum Vesta.* Ibidem & *Atrium Vesta;* quod *Regiæ* huic adiunctum. etsi Ouidius confundere videatur:

Hic locus exiguus, qui sustinet atria Vesta,

Tunc erat intonsi regia magna Numæ.

Nempe & ille locus pars *Regiæ* erat: non ipsa illa tota.

Lib. I.
cap. XII.

Hoc Atrium Virginum habitationi seruebat, vt Regia propriè dicta Pontificum. Agellius: *Virgo Vestalis simul est capta, & in Atrium Vestæ deducta*: sicut nupta in domum. Plinius: *Virgines cum vi morbi Atrio Vestæ coguntur excedere, matronarum cura & custodiaq; mandantur*. Obserua igitur illuc egisse: sed vi morbi exisse, quia locus scilicet parum laxus, nec ægrorum curæ. Etsi maior tamen, iam ab Augusto, Regiâ etiam, vt dixi, iis concessâ: sed neque sic amplius.

C A P V.

Vestales sacerdotes, Virgines captas. quo xuo? quo numero?

SATIS de ipsâ Deâ, & templo: de ministerio aliâque eius cultu videamus. Ministræ Vestales fuere, atque eæ Virgines. In Ouidio duplex caussa. Prior, quòd Iuno & Ceres, sorores Vestæ,

Vtraque nupserunt: amba peperisse feruntur:

Restitit impatiens de tribus vna viri.

nempe hæc Vestæ. Ergo,

Quid mirum, virgo si virgine lata ministrâ,

Admittit castas in sua sacra manus?

Altera caussa, quòd Vestæ Ignis, qui nihil gignit,

Nataq; de flammâ corpora nulla vides.

Iure igitur virgo est, quæ semina nulla remittit,

Nec capit: & comites virginitatis amat.

Cicero & duas alias dedit: *Vestæ colenda*, inquit, *virgines presunt, vt aduigiletur facilius ad custodiam ignis:*

& sentiant mulieres, in naturâ feminarum omnem castitatem

tatem peti. Aduigilent faciliùs. quare? quia liberæ à viro, prole, aliis curis. Castitatem peti. quomodo? cùm virgines placere Diis vident, ipsæ, pro parte suâ quæque, sint castæ. Alij libri, *pai* habent, non *peti*. Tum mallet, *mulieres, naturam.* Potest & ab exemplo esse. nam Plutarchus scribit, *in Graciâ quoque, vt Athenis & Delphis, & sicubi seruetur æternus ignis, præesse si non Virgines, tamen Viduas & à viro castas.* Eius ergò Romæ obtinuit, vt paruæ & tenerâ ætate caperentur, certæ pudicitia, & vitij expertes. Labeo Antistius scripsit, *minorem quàm annos sex, maiorem quàm annos decem natam, capi fas non esse.* Prudentius aspicit:

Ac primum parua teneris capiuntur in annis,

Antè voluntatis propriæ quàm libera seclta

Iusta maritandi condemnet vincula sexus.

rr. contra
Sym.

Et Augustus, apud Suetonium: *Cùm in demortua Vestalis locum aliam capi oporteret, ambirent quæ multi ne filias in sortem darent: adiurauit, si cuiusquam neptium suarum ætas competeret, oblaturum se fuisse eam.* De ætate, palàm vides: & hoc quoque, egrè parentes in hanc velut custodiam, & adactam virginitatem, suas dedisse. Etsi multæ tamen non erant, nec crebræ istæ lectiones. Nam Numa in vniuersum quattuor eas instituit, cepit-que: *Geganiam, Veraniam, Canuleiam, Tarpeiam:* vt nomina hæc à Plutarcho produntur. Duas deinde alias Seruius Tullius addidit, vt Plutarchus: siue ante eum potius Tarquinius Priscus, vt Dionysius adserit. & addit, *ad suam ætatem eum numerum sic mansisse.* Quò fortasse Valerius respexit, cùm de hoc Tarquinio: *Dilatavit imperij fines, cultum deorum nouis sacerdotiis auxit.*

Neque

Neque enim legere memini, de aliis ab eo sacerdotibus institutis. Ceterum de numero isto, etiam Festus: *Sex Vestæ sacerdotes constituti sunt, ut populus pro sua quisque parte haberet ministram sacrorum: quia ciuitas Romana in sex est distributa partes, in primos secundosque Titienses, Ramnes, Luceres.* Vnus Ambrosius aliter, qui septem eas facit. *Quot tamen illis Virgines premia promissa fecerunt?* (puto, ferunt, legendum) *vix septem Vestales capiuntur puella.* An tamen non sex potius ibi rescribendum? an Augustum, qui pleraque sacerdotia numero, etiam Vestale hoc censemus auxisse? Aliud quod suspicer non habeo. nam quod quidam prætendunt aut excusant, *Vestalem maximam* extra senarium illum numerum fuisse, ab Ambrosio autem includi: quis dicit? aut quæ ratio est? Quin vel maximè ea Vestalis, & in ministerio sacrorum solâ ætate antecedens,

Epist. 11.
contra
Sym.

C A P. V I.

Alia in capiendo spectata, seruatæque. Sortem, aut Oblationem, interuenisse.

QUOT captæ fuerint, vidimus: nunc & Modum capiendi collustremus. Hoc enim verbo sollemniter utebantur: causamque dat Agellius. *Capi virgo propterea dici videtur, quia Pontificis maximi manu prehensa, ab eo parente, in cuius potestate est, veluti bello capta abducitur.* Cepit primas ipse Numa: & ut Dionysius ait, *ius deinceps capiendi voluit apud Reges esse.* At pulsus Regibus, Pontifex maximus in locum venit: sed non liberâ prorsus electione, legibusque suis adstri-

adstrictâ. E quibus *Papia* fuit (in *Agellio*) *quâ cauetur*, Lib. I. cap. XII.
uti Pontificis maximi arbitrato, virgines è populo vi-
ginti legantur: sortitioq; in concione ex eo numero fiat:
Et cuius virginis ducta erit, ut eam Pontifex max. ca-
piat, eaq; Vesta fiat. Ait primùm, *Pontificis arbitrato*
legi. quo sensu? nempe ut ius probandi reiiciendiq; ipse
habeat, & sitne idonea diiudicandi. Nam non *Ætatem*
solùm, sed *Genus, Corpus, quæque adhærent*, inspici so-
lent, & ut omnia apta honestaque ministerio essent. In
Genere quidem, ne, *cuius parentes alter ambòve servi-*
tutem seruissent: aut in negotiis sordidis diuersantur.
Item excusari, *cuius pater Flamen, Augur, Quindecim-*
uir, aut Septemuir, aut Salius est: & talia minuta, quæ
in *Agellio* legas. In *Corpore*, *ne lingua debili, sensu ve-*
aurium deminuta, aliave quâ corporis labe insignita sit.
Quæ adhærent: ut patrima sit Et matrима, ut ne eman-
cipata sit: & talia, dicto loco videnda. *Sequebatur in le-*
ge, Virgines viginti. Magno satis numero, ad vnam dum-
taxat capiendam: sed caussa est, ut fors leuior accidat,
sparsa sic per plures. Addit, *E populo.* Toto, inquam,
populo, non è patriciis tantùm, sed & plebeiis. Imò verò
Augusti æuo, præter legem moremque veterem, etiam
ex libertinis captæ. *Dio Cassius:* Lib. I.V.
Επειδή τε οὐ ραδίως οἱ
παιὶ οὐχ ἄλλοις τὰς θυγατέρας ἐς τὴν Ἐστίας ἱερὰτητα ἐπέδω-
δοσαν, ἐνομοθετήθη καὶ εἰς ἀπελευθέρων γεγεννημένας ἱερᾶσαι:
Quoniam haud promptè ij qui planè nobiles erant, filias
suas ad Vestale sacerdotium darent, Lege statutum est
etiam è Libertinis natas posse capi. Sequitur, *Sortitio-*
nem in concione fieri. In concione, comitiis, puto, *Curia-*
tis: ut coram testibus res fieret, & dignitas sacerdotio

C

ad cresce-

adcrefceret dignitate actionis. Sortitio autem adhibita, vt quasi diuinitus legi excerptique è pluribus talis videretur. Facit huc Suetonij illud suprà, *Ambirent q̄, multi ne filias in sortem darent.* Tangit & Sortem Dio, post superiora illa verba, additque: *cùm sortitio facta esset, Libertinam nullam tunc ductam.* Nectamen semper ad Sortem ventum: Oblatio locum habebat, & talis (si apta) præferebatur. In Agellio: *Siquis honesto loco natus ad eat Pontificem maximum, atque OFFERAT ad sacerdotium filiam suam, gratia Papiæ legis per Senatum fit.* Omittitur scilicet, Sc. interueniente, sortitio. Vox Augusti huc spectabat, *Si neptium suarum competeret etas, OBLATVRVM se fuisse eam.* Taciti item narratio: *Rettulit Cesar (tanquam Pont. maximus) capiendam Virginem in locum Occiæ: egit q̄, grates Fonteio Agrippæ, & Domitio Pollioni, quod OFFERENDO filias, de officio in rempublicam certarent.* Addit deinde in ipsâ oblatione electionem & arbitrium: *& prælata Pollionis filiam, non ob aliud, quàm quòd mater eius in eodem coniugio maneret: id est, vniuera esset. quæ ipsa species aliqua castitatis.* Habet deinde lex, *Eam Pontifex Max. capiat.* Atque ipsa verba sollennia, ex libro primo Fabij Pictoris, recenset illustris Noctium scriptor: SACERDOTE M. VESTALE M. QVÆ. SACRA. FACIAT. QVÆ. IOVS. SIET. SACERDOTE M. VESTALE M. FACERE. PRO. POPLO. ROMANO. QVIRITIBVS. Q. VTI. QVÆ. OPTVMA. LEGE. FOVIT. ITA. TE. AMATA. CAPIO. Adicit Agellius: *AMATA inter capiendum à Pontifice max. appellatur, quoniam quæ prima capta est, hoc fuisse nomine traditum est.* Sed vbi prima capta? Si Romæ, &

ma, & à Numâ: Plutarchus redarguit, qui quattuor nominat, nec ullam inter eas *Amatam*. Sin Albæ, aut Lavinij; hoc nescio, & in medio relinquo.

CAP. VII.

Disciplina captarum: gradatio & adscensus: tempora ministerij: & Virgo Maxima.

SED iam igitur captæ, & sic puellæ ac teneræ: quid deinde? Disciplina sequitur, & quomodo ad ministeria sua factæ. Deducebantur in Atrium Vestæ, atque ibi à senioribus ad ritus & cerimonias omnes (plusculæ erant) instructæ. Nam in tres velut classes, etsi parvus hic numerus, diuidebantur: Discentium, Exercentium, Docentiumque. Seneca, De Vitâ Beatâ: *Virginum Vestalium more, quæ annis inter officia diuisis, discunt facere sacra, & cum didicerint, docent.* Cap. xxix. Dionysius etiam distinctius: *Tempus tricennale manere eas oportet, castas & à nuptiis vacuas, sacra ex more facientes. quo tempore decem annos discere debent, decem sacris operari, decem docere.* Pulchra diuisio: & eadem alibi in Plutarcho. Itaque non nisi xxx. annos obligabantur, An senior. si Resp. & post id tempus licitum nubere, haud pessimâ adhuc ætate. Nam pone ab anno vii. (id licebat) ingressam: ergo anno xxxvii. fas virum quærere, & ætate etiam frui. Ambrosius hoc irridet: *Qualis est ista non morum pudicitia, sed annorum? quæ non perpetuitate, sed ætate præscribitur?* Ergo & interdum nubebant. vt illa in Prudentio,

Nubit anus veterana, sacro perfunctâ labore:

Lib. 4x.
epist. c. 111.

etsi antiquitus obseruatum, infaustas ferè & parum læta-
biles eas nuptias fuisse. Sed, vt dixi, non nisi triginta an-
nis obligabantur: antè autem nefas excedere. Ideo Sym-
machus, vt Pontifex, Vestalem quandam increpat: *Di-
ceris ante annos legibus definitos Vestali secreto velle de-
cedere, nondum credo rumorì, sed assertionem tuæ vocis
exspecto.* Hoc illam tunc sub Christianis Principibus
ausam opinandum est, nostræ religionis zelo siue velo:
sed olim silendum manendumque, aut in mundo pœna
erat. An eadem autem annorum terminatio Albæ, vnde
oriundum hoc sacerdotium? Dionysius abnuat, si ver-
ba eius germana, de Iliâ: *πενταετὸς ὃ ἔσθι ἐλάττω χρόνον
ἔδει ἀγνὰς διαμεῖναι γάμων:* *Quinquennio autem, nec mi-
nus, oportebat à nuptiis castas manere.* Itane quin-
quennio tantùm? vanitas: imò *πεντηκονταετὸς, quinqua-
ginta annos,* in Dionysio legendum, vt lex Albana paul-
lo durior Romanâ etiam fuerit. quod Liuius subindicat,
qui tradit de hac ipsâ Iliâ, *perpetuâ virginitate spem
partus ei ademptam:* & item Zonaras, qui, *πᾶσι θείον διὰ
βίον, virginem perpetuam* dicit. Consideretur. ego obser-
uo, plerasque ad vltimam ætatem in sacerdotio perseue-
rassè: & exemplum in Tacito, de Occiâ: quam scribit,
*septem ἔς quinquaginta per annos, summâ sanctimoniâ,
sacris Vestalibus presedissee.* Ergo xx. circiter annos
mansit, vltra suum tempus. Quod *Presedissee* ait, non
traho ad dignitatem, & quasi *Maxima* fuerit (vix an-
ni illi admittant:) sed omnes *Presidere* sacris, iteraque
Antistites vel *Antistite* dicuntur. Liuius apertè, de om-
nibus: *vt assidua templi antistites essent.* & Symma-
chus: *Primogenia dudum apud Albam Vestalis anti-
stitis.*

Lib. ix.

stitis. Etsi ordo tamen inter eas fuit, sed ministerij & ætatis. Vna enim quæ vetustissima, *Maxima* dicebatur. Ad ætatem, inquam, id referendum. atque ita Ouidius:

Ignem cremat vitulos, quæ NATV MAXIMA virgo est. IIII. Fast.
 Suetonius, Iulio: *Testamentum eius demandatum vir-* Cap. LXXX
gini Vestali Maxima. Idem, in Domitiano: *Damna* III.
tam ab eo Corneliam virginem Maximam: quæ malè Cap. VII.
 in Plinij epistolis, *Cornelia Maximilla.* In lapidibus Lib. IIII.
 sæpe: V. V. MAXIMÆ. quod est, *Virgini Vestali Max.* epist. XI.
 Quæ ipsa Dioni ἡ παρθενοβοσκα: & Tacito, *Vestalium ve-* Li. LIII
tustissima nominatur. XI. Ann.

CAP. IIX.

Munera earum, primumq; tutela Ignis. Perpetuum hunc fuisse: si desisset, pœna Virginum & flagra: iterumq; instauratio.

NVMERVM, *Capturam, Disciplinam, Ordinem,* habemus: ad *Munia* earum transeamus. Neque enim vacuæ vnquam aut feriatae habitæ: sed plures frequentesque operæ, & mireris tam paucas suffecisse. Tria præcipua, in quibus deditæ: *Vigilare, Adseruare, Sacrificare.* Vigilia ad Ignem spectauit, quem sine intermissione ali opus, & reparari. Itaque *Æternum* siue *Sempiternum* dicebant. Cicero: *Virginesq; Vestales* II. De Leg.
in urbe custodiunt ignem foci publici SEMPITERNVM.
 Silius:

*Et vos virgineâ LVCENTES SEMPER in arâ
 Læomedontæ & Troiana altaria flammæ.*

Florus, de Numâ: *In primis focum Vestæ virginibus colendum*

lendum dedit, ut ad simulacrum caelestium siderum custos imperij flamma vigilaret. Vult, sicut sidera aeternum lucent, sic debere, virginum assiduam curam atque operam, hunc Ignem. Atque ita erat. Nam ignis σβέσι (ait Dionysius) ὑπὲρ ἅπαντα τὰ δεινὰ ῥωμαῖοι δεδρίκασιν, ἀφανισμοῦ δὲ πόλεως σημεῖον ὑπολαμβάνοντες, ἀφ' ἧς ποτ' οὐ αἰτίας γένηται: *extinctionem, super omnia grauia & timenda, Romani timent: interitus aut imminutionis reipublicae id signum interpretantes, à quacumque tandem causâ euenerit.* Liuius cum eo: *Plus omnibus aut nunciatis peregrè, aut visis domi prodigiis, terruit animos hominum ignis in aede Vestae extinctus.* Et miseras Virgines, si euenisset. Nam ignis Vestae (ait Festus) si quando interstinctus esset, uerberibus afficiebantur à Pontifice. Sed pudore virgineo tamen saluo, in loco obscuro, & velo medio interposito, uti Plutarchus notauit. Exempla autem huius castigationis in historiâ. ut Valerio: *P. Licinio Pontifici Maximo uirgo Vestalis, quia quadam nocte parum diligens ignis aeterni custos fuisset, digna uisa est quæ flagro admoneretur.* In Liuiio: *Ignis in aede Vestae est extinctus, casusque flagro Vestalis, cuius custodia noctis eius fuerat.* Nota de Flagro utrobique: quæ seruilis castigatio. nota etiam de custodia eius noctis, ut per uices iuisse uideatur, & singulae suis noctibus dumtaxat excubasse. Quod si autem extinctus; sua & certa ratio accendendi iterum erat: quam Dionysius alibi se dixisse profiteretur: sed nempe in libris, quos fatum inuidit. Est ea tamen in Festo: & *Mos erat, inquit, tabulam felicitatis materia tamdiu terebrare, quousque exceptum ignem, cribro aeneo Virgo in aedem ferret.* Quam rationem eliciendi ignis Simplicius

in

Lib. xx.
viii.Lib. i.
cap. i.Lib. xx.
viii.

in Aristotelem etiam agnoscit: *Ἀπὸ ξύλων ἢ πύρεκάλλασσι, θάτερον τῶν ξύλων, ὡς τέρετρον, ἐν θατέρῳ περισρέφοντες:* 111. De Calc.

Ignem è lignis excutiunt, alterum lignorum, tanquam terebram, in altero circumuertentes. Tangit & Isidorus Lib. 11. epist. x.

Pelusiota: & hodie adfiduè vsurpant occidui orbis Indi. Similem cerimoniam Græcis fuisse, Plutarchus tradit: sed paullo diuersam. Nam siquando sacer ibi ignis deuixit, *negant eum fas esse ex alio igne accendi, sed nouum parandum eliciendumq; ex ipso Sole. Quod faciunt scaphis siue vasculis, quæ cauata sint equalibus lateribus rectangulis trigonis: deurgunt autem ex circumferentiâ in unum centrum. Cùm igitur Soli opponuntur, ut radij eius in ipsum centrum cogantur & implicentur, aëre attenuato, fomenta leuissima & siccissima apponunt, quæ facillimè per renixum & reflexionem concipiunt accensum ignem.* Hæc ita alibi: Romæ, vt dixi. Addo, etiam sine interstinctione vllâ Ignis, solere nouum accendi, nouo anno. Macrobius: *Primâ die Martij, ignem nouum Vestæ aris solent accendere, ut incipiente anno cura denuo seruandi nouati ignis inciperet.* Lib. 1. Saturn. cap. XII. Ouidius:

Adde, quòd arcanâ fieri nouus ignis in æde

Dicitur, & vires flamma resecta capit.

Vterque adducit, & argumentum habet, pro Martio, duce olim anni: vt sciamus annum, cùm Vestales à Numâ institutæ, nondum sic auctum & correctum. Nam Martius certè postea non princeps. 111. Fast. Addit Ouidius:

Vestæ quoque vt niteat folio velata recenti,

Cedit ab fliacis laurea* cana focus.

Eodem illo primo die reliqua scilicet innouabant, & laurus veteres tollebant, nouas surrogabant. * id est, veteris

CAP. IX.

*Servabant & imperij pignus, variâ interpretatione:
et si plerique ad Palladium trahant. Quid illud,
unde, ubi?*

Lib. xxvj.

ALTERVM Munus dixi fuisse, *Adservare*. Quid
autem? arcanum IMPERII PIGNVS, vt appel-
labant. Liuius: *Vesta adem petitam, & aternos
ignes, & conditum in penetrali fatale imperij pignus.*

Lib. ix.

Lucanus:

-- in abstruso pignus memorabile templo.

vi. Faft.

Ovidius:

Vidimus Iliacæ transferri pignora Vesta.

III. Con-
trou. lib. i.

Seneca pater: *Veniet ad colendum Romani imperij pi-
gnus carnificis manu incesta? Quid autem pignus istud
& cuiusmodi fuerit, in arcanis habebant: & ideò variant
auctores. Dionysius ait: Εἰσὶ δὲ ἄνεσ οἱ φαδὴν ἔξω τοῦ πυρὸς
ἀπὸρρητὰ τοῖς πολλοῖς ἰερεῖ καὶ οὐκ ἐν τῷ τεμένει τῆ θεᾶς, ὡν
οἷτε ἰεροφάτοι τὴν γνώσιν ἔχουσι καὶ αἱ παρθένοι: Sunt qui
asserant, prater ignem, arcana & multitudini non esse-
renda sacra, in deæ templo esse deposita, quorum Pontifices
notitiam habeant, itemq; ipsæ Virgines. Addit signum
huic rei certum, quod cùm templum olim arderet, L. Me-
tellus Pontifex, trepidantibus Virginibus, irrupisse in ar-
dens penetrabile dicitur, & Sacra è flammis eripuisse: id
quod subscriptum statuæ eius in Capitolio legebatur.
Iterumq; Dionysius: *Huic rei confessæ, addunt conie-
cturas suas. alij servari sacrorum partem è Samothraciâ,
quæ Dardanus Troiam, Æneas in Italiam aduexerit:**

alij

alij celo delapsum Palladium, quod verum idem Æneas
 adportarit. nam falsum & adsimilatum Achivos furto
 sustulisse. Hæc ille: videamus. Prima opinio de *Sacris*
Samothracum, quæ & in Plutarcho expressa: *censere* In Ca-
quosdam, deos Samothracum hic condi. quos cum Penati- millo.
 bus alij confundunt. Videaturque Tacitus in hac parte,
 ubi de Neroniano incendio: *Numa regia, & delubrum* xv. Ann.
Vestæ, cum Penatibus populi Romani exusta. quasi Pe-
 nates ecce illic asseruati. Sed potest & aliter capi, vt
 Vestæ delubrum, itemque Penatium templum, haud
 procul inde in Veliâ, sint exusta. Altera opinio, de *Pal-*
ladio, quæ in vulgus maximè recepta est, & nobile illud
 fecit ac decantatum. Quid appellamus? Palladis minu-
 tam effigiem, Græcanicâ sermonis formâ. Eustathius:
 τὰ τὸ πάλλαδ & εἰδωλα, παλλάδια τοῖς παλαιοῖς ὀνομάζονται: In 1. Iliad.
Palladis imagines Palladia antiquis appellantur. Mul-
 ta super isto multi: Apollodorus intellegendo sufficiet.
A celo hoc delapsum est, & Ilo regi traditum. 111. Bibl.
Erat au-
tem magnitudine tricubitale: habitu quasi ingredientis:
dextrâ hastam sublatam præferebat, sinistrâ fusum & co-
lum. Exstant in gente Iuliâ Numi, quibus Æneas in-
 sculptus visitur, sinistrâ Anchisem humeris tolerans, de-
 xtrâ Palladium istud gestans. Itaque plurimum, vt dixi, hæc
 opinio. Liuij, vt apparet: *Quid de æternis Vestæ ignibus,* Lib. v.
 SIGNO QVE, quod imperij pignus custodia eius templi te-
 netur, loquar? Signo, nempe hoc Palladis. Lucani certè:

- nulliq; adspecta virorum

Pallas, in abstruso pignus memorabile templo.

Obserua, *nulli virorum*: solis ergo Virginibus fas vide-
 re. Idem poëta, de Vestali:

D

Troianam

Lib. I.

Troianam soli cui fas vidisse Mineruam.

Sed nec Pontifici Maximo fas: etsi esse sciebat & coli, ex Dionysio supra adstructum. Itaque nec impune Metello fuit vidisse, ut seruaret. Plinius: *Metellus orbam luminibus exegit senectutem, amissis incendio, cum Palladium raperet ex ade Vesta.* Ceterum & Cicero in hac sententiâ: *Qui (Brutus) ita conseruandus est, ut id signum quod de celo delapsum Vesta custodis continetur: quo saluo salui sumus futuri.* Nam ait, *de celo lapsum.* Propertius:

Phil. XI.

Lib. IIII.
el. IIII.

Palladis extinctos si quis mirabitur ignes,

Ignoscat, lacrimis spargitur ara meis.

Camillo.

Vbi & ipsum cultum ignium Palladi adscribit. Tertiam opinionem licet addere, ex Plutarcho: *Qui plus in his rebus volunt sapere, duo Dolia haud magna recondi aiunt. atque unum ex iis plenum esse, obsegnatumque; alterum vacuum. utrumque tamen Solis virginum oculis usurpandum.* Quæ dant & capiunt lucem è Lampridio, in Eligabalo: *Qui penetrare, inquit, sacrum auferre est conatus. cumq; Seriam (siue Dolium) quasi veram rapuisset, quam Virgo Maxima falsam monstrauerat, atque in eâ nihil repperisset, applosam fregit.* Sed idem Lampridius an non subindicat in ipsâ Seria Palladium hoc fuisse? Nam de eodem principe, an pecude, ait: *Signum quod Palladium esse credebat, abstulit.* Incerta hæc igitur, & bono religiosoque animo Dionysius: *Ego, inquit, adseruari à Virginibus non Ignem solum, sed & Sacra quaedam vulgo incognita, multis inditiis colligo: scâ quæ ista sint, neque me, neque alium qui religiosè deos & diuina colit, inquirere curiosè oportere arbitror.* Atque ipsi sanè

fanè Romani velabant, si non vetabant. Itaque in oper-
to habebant, in adyto & Penetrati, quod *Penum* voca-
bant. Festus: *Penus vocatur, locus intimus in aede Vesta
tegetibus septus: qui certis diebus circa Vestalia aper-
ritur. Ii dies religiosi habentur.* De eodem etiam Lam-
pridius: Impius ille Eligabalus *Penum Vestæ, quò sola
Virgines, soli quæ Pontifices adeunt, irrupit.* Ergo & Pon-
tifices? apparet, sed non vt viderent. Adire, hoc satis iis
fuit. Sed nonne ipse Eligabalus, exemplo omnium Prin-
cipum, tunc Pontifex maximus? certè, & Numi cen-
teni dicunt. Quid ergo Lampridi culpas? hæctenus non
potes, nisi quòd abstulit tamen, & conatus videre. Ne-
fas. atque ita Herodianus, vt prodigiosam rem narrat:
quòd Commodi imperio *Vestæ templum arserit, & nu-* Lib. 1.
dum visum sit Palladium, quod Romani & colunt ma-
ximè & celant: visum, dico, tunc primùm post allatum
ab Flio in Italiam. Legas, & hæreas. ergone tunc pri-
mùm? Atqui & à Metello Pontifice raptum ex incendio,
& conspectum vnà dicas (vnde enim oculi aliter amissi?)
& in Dione scriptum, sub Augusto *Vestam arfisse, &* Lib. LIII.
Virgines Palladium extulisse, ac posuisse in domo Au-
gusti. Sed dicere licet ac credere, *nudum*, non visum,
quod in Herodiano erat: sed velamento suo, siue Seria,
obductum. Ac talis fortasse in Statio sensus, & allusio:
vbi Tydeus Palladi vota faciens, ait,

Peruigilem quæ, focus ignem longæua sacerdos

Curiet, arcanum non inspectura pudorem.

Lib. I.
Thebaid.

Hic Scholiastes vetus: *Arcanum Pudorem dicit, aut eius
simulacrum verum, id est Palladium: quo quidam (Me-
tellus) quondam viso, priuatus est visu: aut virginita-*

tem eius. Etsi magis pro verbis Statij videatur altera interpretatio de *Virginitate*, siue Virginal maus dicere: atque eam partem in hoc signo semper, religione quadam, obuelatam fuisse. Non ita in aliis, quæ nudare, lauare, vngere solenne erat. Satis de Palladio. vnum ex Lib.vi. Dionysio subtexo ambiguae vel obscuræ notitiæ: *Nautium quemdam è comitibus Æneæ, sacerdotem Mineruæ Urbicæ fuisse, eiusq; simulacrum secum Troiâ extulisse. quod, inquit, asservabant alij ab aliis suscipientes, quicumque eius gentis essent.* Estne de isto nostro, an alio? an iam olim dumtaxat adseruauit ea gens, ante conditum Vestæ templum? Etsi Cedrenus à *Romulo Martis adem sacratam vult, & in eâ repositum tunc Palladium.* Ouidius etiam de auctore vel aduectore Palladij fatis incertò:

vi. Fast.

*Diomedes.

Seu genus Adraستي, seu furtis aptus Ulysses,
Seu pius Æneas, eripuisse ferunt.*

*Auctor in incerto est. res est Romana: tuetur
Vesta, quòd assiduo lumine cuncta videt.*

CAP. X.

Sacra etiam assidua faciebant. an & Aqua curabant? an Draconi? hæc inquisita: & aliquid de Deo Fonte.

Cap.v.

TERTIVM dixi Munus *Sacrificare.* Atque id adfiduum penè erat, diu noctuque. Seneca, de *Providentiâ:* *Quid porrò? non est iniquum nobilissimas Virgines ad sacra facienda noctibus excitari, altissimo somno inquinatas frui?* Prudentius:

Hoc

*Hoc illud meritum est, quod continuare feruntur
Excubias, Latij pro maiestate Palat I.*

11. contra
Sym.

Et in Numis passim Vestalis sacrificans, ipso habitu quem Festus describit: *Armata virgo dicebatur sacrificans, cui lacinia togæ in humerum reiecta.* De quo cultu aliquid & idem Festus: *Suffibulum, vestimentum album, pretextum, quadrangulum, oblongum, quod in capite Vestales cum sacrificant, semper habent: idq; fibulâ comprehenditur.* De sacrificiis autem ipsis, aut eorum ritibus, longum & tenue sit hîc dicere: omitto. quod dubium sit, magis inquirō. Etiâ ne Aquæ Virgines curabât? Ex Suidâ hoc adstruitur: *Νομας τὰς ἐσιὰδας παρθένους ἔπυρρος ἑὸ ὕδατος τὴν ἐπιμέλειαν ἔχειν προέτερεψε.* *Numa Virgines Vestales* **IGNIS ET AQUÆ curam habere demandavit.** Totidem ferè verbis hoc legas in Georgio Cedreno. Cur tamen alij veterum silent? aut quæ hæc Aquæ cura? Opinor non aliam, quàm quòd Fonti Camœnarium præessent, ex quæ eo solo aquam ad sacra peterent. Possit sanè aliquis ad Physiologiam referre, quasi duo rerum principia coli Numa voluerit: sed ad rem ritumque firmandum Plutarchus nunc adhibeatur. Ait, *Numam prata & campum, ubi plurimum cum Egeriâ versatus esset, Camœnis consecrasset:* tum addit: τὴν ἰπηγὴν, ἢ καταρδεῖ τὸ χωρίον, ὕδατος ἱερῶν ἀποδείξαι ταῖς ἐσιᾶσι παρθένοις, ὅπως λαμβάνουσαι καθήμεναι, ἀγνίζωσι καὶ ραίνωσι τὸ αἰάκτερον: *Fontem autem qui locum irrigat, AQUAM SACRAM Virginibus Vesta attribuisse, ut ex eo COTTIDIE haurientes purificarent & aspergerent sacram adem.* Nisi hæc aqua sit, cuius curam gesserint, non reperio: ad cottidianam quidem lauationem illam, scio

& Propertium respexisse, dum de Tarpeiâ Vestali scribit:

Sacra lauaturas mane petebat aquas:

etsi ex alio fonte ea (quippe sub Romulo) sumpsit. Item-
 que in Persio hoc fine, *Vestales urnas* legas. Sed vt obi-
 ter addam, ille Fons Vestalibus dedicatus, facer habitus,
 & in Deos etiam relatus, delubrum postea accepit. de
 quo Iuuenalis:

Sat. III. *Nunc SACRI FONTIS nemus & DELVBRALocantur
 Iudeis.*

III. De Cicero: *Fontis delubrum Maso ex Corsicâ dedicauit.*
 Diuinat. Festus: *Fontinalia, fontium sacra, unde & Fontinalis
 porta.* Imò singulariè (& sic corrige) *Fontis sacra.* Sym-

Lib. I. machus: *Sed enim prætereà etiam Camænarum religio,*
 epist. XIII. & SACRI FONTIS *adnectitur*: ita malo, quàm *aduer-*
titur, ex scriptoris mente. Fuit & alia aqua Vestæ haud
 longinqua, Iuturnæ fons & lacus: sed de eâ, quod huc
 faciat, nihil legi. Simili in ambage vel nube est, quod in
 Siluestri Pontificis Actis quibusdam legitur, *Draconis*
eum ora clausisse, & perpetuo ergastulo mancipasse: cui
Kalendis singulis à Virginibus Vestæ suppeditari solita
sint alimenta. Nam quis veterum tale aliquid? coque
 sperni aut abiici à magnis viris, vt falsa, video: me cun-
 ctante, an non Tertullianus huc adspexerit, hisce verbis:

I. ad Vxor. *Romæ quidem, quæ Ignis illius inextinguibilis imagi-*
 cap. VI. *nem tractant, auspiciæ pœnæ suæ cum ipso DRACONE*
CVRANTES, de virginitate censentur. Profectò dicit
 & Ignem curasse, & Draconem: vtrumque in imagine
 futurorum. Neque nimis abhorream, talia quædam,
 præter morem veterem, nouitiâ superstitione, & causâ
 aut casu aliquo, adsumpta: quæ ideò præscis nec dicta.

Draco-

Draconem quidem vnâ cum Bonâ Deâ cultum, hoc legi: sed quid ad Vestam? in quâ pergo.

CAP. XI.

Premia & privilegia earum. Jus testandi, LiCTOR, Carpentum, aliâque data.

MVNIA & labores vidimus: nunc iustè *Premia* & honores, quibus ad illa excitatæ. Pleraque eorum Plutarchus exsequitur: & siquid defiet, addam. Ait: *Honores magnos Numa iis tribuit. veluti quòd viuo patre testari possint, atque alia facere sine auctore* (ὄνδρ̄ ὡρεσάτω) *eo modo & iure, quo matribus trium liberorum id permissum. Item liCTOR præcedit exeuntes. Quòd si reo, ad supplicium qui ducitur, fortuitu facta sint obuia, is pœna liberatur. Oportet autem iurare à casu, non à consilio, fuisse hunc occursum. Qui verò lecticam earum aut sellam quâ vehuntur subit, morte id luit. Hæc more nostro lustremus paullum, & illustremus. Ait primò, ius testandi habuisse. scilicet quia statim exhibant è patriâ aliâque omni potestate: & ætatis deliquium leges benignè supplebant. Adeò vt vel sexennes, id est primo anno quo captæ, testari possent. Sozomenus disertim: Οἱ παλαιοὶ ῥωμαῖοι ἀδελφῶς διατίθεσθαι τὰς ἐσταλὺν ἀς παρθένους, καὶ ἑξαετείς ἔσας, ἐνομοτέδισαν: Prisci Romani liberè testari Virgines Vestales, etiam sexennes, lege sanxerunt. Addit Plutarchus, *Premia habuisse, quæ trium liberûm matres. At reuera non Numa hoc (neque enim tunc de isto iure) sed Augustus instituit. quod Dio in loco & anno suo scripsit: Ταῖς, inquit, ἀει-**

1. Eccl.
Hist. c. ix.

Lib. lv.

ω α ς -

παρθένους πάνθ', ὅσα περ καὶ τεκοῦσαι εἶχον, ἐχαρίσατο: *Vestæ virginibus omnia, quæ matres habebant, indulgit.* Alius honos: *præcedere & deducere lictorem.* Id quoque non à Numâ, sed Triumviris referunt acceptum. Dio Cassius:

Lib. xlvij. Ταῖς αἰ παρθένοις παλδοῦ χω ἐνὶ ἐκάστῃ χεῖρῳ αἰ ἔδωκαν: *Virginibus Vestæ singulis lictore uno uti dederunt.* Et caussam siue αἰ φασιν addit. quòd vna aliqua earum vesperi à cænâ rediens, & incognita, malè habita ac violata esset. Tu-

1. Con-
trou. I I.

tela igitur & decus, Lictor additus. Seneca pater: *Procedente hac lictor submouere iubebitur: huic Prætor viâ cedit: summum imperium Consules cedent tibi.* In eodem

vi. Contr.
vlt.

alibi: *Tibi magistratus suos fasces submitunt: tibi Consules Prætoresq; viâ cedunt. Numquid exiguâ mercede virgoes?* Attende. omnem honorem huic sacro ministerio, & ipsos Consules cessisse. Quartum in Plutarcho: *morte liberaffe, illi addictos.* Credo: sed de Iuramento fortuiti occurfus nodum aut remoram habet. quomodo enim? cùm nec iurare omnino Vestalis deberet? Ita sanè

Lib. x.
cap. xv.

in edicto Prætoris perpetuo, apud Agellium: *Sacerdotem Vestalem, & Flaminem Dialem, in omni iurisdictione meâ iurare non cogam.* Nec de iuramento controuerto: tamen in foro auditas, & pro testimonio dixisse, Ta-

11. Ann.

citus palàm firmat. *Missus est Prætor,* (de Vibullîâ quadam, gratiosâ aulicâ) *qui domi interrogaret: cùm Virgines Vestales in foro & iudicio audiri, quoties testimonium dicerent, vetus mos fuerit.* Venisse igitur in forum, testes adhibitas, liquet: sed, ex Edicti verbis, non iuratas dixisse, nisi si vellent. Nam est in Edicto, *non cogam.* Religionis igitur honore, voluerint vel iniuratis credi. Vltimum in Plutarcho: *Siquis lecticam subisset, morte*

plecti.

plecti. In Græco est, ῥ' φορσεῖον : *gestamen*. Quod commune nomen est, & plurimum Lecticam aut Sellam signat: atque ita latas, cum mos suadet, tum Ambrosij de ipsis verba: *Pompa lectica, ministrorum circumfusa comitatu*. Sed addo, & Pilentō siue Carpento plurimum vectas. Prudentius:

*Fertur per medias, ut publica pompa, plateas
Pilentō residens molli.*

Tacitus: *Suum quoque fastigium Agrippina altius tollere, carpento Capitolium ingredi: qui mos * sacerdotibus * & sacris antiquitus concessus, venerationem augebat femina*. Sacerdotibus, nempe istis Vestæ, sed & Flamini-
bus olim. Liviū: *Ad Fidei sacrarium Flamines bigis, Lib. I. curru arcuato, vehi iussit*. Quis ille currus arcuatus? carpentum, id est tectum superne, & camerę in modum. Tali-
a enim hæc fuisse, Nummi hodie dicunt, qui plures ex-
stant: neque à *Thensâ* nimis diuersum fuit. Id quoque
enim vehiculum sacrorum. Quia igitur ita tectum, &
velut solidum perfectumque vehiculum; Dio Cassius
dixisse videtur & circumscripsisse, ἄρμα ὄλον. Ut in ho-
noribus Iulio Cæsari, tamquam Deo decretis: ὕσερον ἢ Lib. XLII.
ἄρμα ὄλον ἐν ταῖς ἰπποδρομίαις, μετ' τῶν θεῶν ἀγαλμάτων,
πέμπεσθαι ἐγνωσαν: Denique ἔς currum integrum, siue
Thensam, ὑπὸ cum Deorum statuis, in Circum inferri
decrerunt. Simile in libro sequenti, de eodem Iulio: καὶ
ἐν ταῖς ἰπποδρομίαις ὄχλον εἰσαγεσθαι ἐψηφίζαντο: Legen-
dum videtur, ὄχλον ὄλον, ex priore loco: si tamen lectio
illa certa. Id esset: *Et in Circensibus thensam introduci
censuerunt*. Suetonius ad ista: *Quaedam ampliora huma-
no fastigio decerni sibi passus est, Thensam ἔς Ferculum*

Circensi pompâ. Itaque non nimis diuersa (quod ad formam) *Thensa*, *Carpentum* siue *Pilentum*: sed prius illud diis adtributum, alia eorum etiam ministris. Sed ad Vestales. quid ergo vult Plutarchus? *Siquis subisset*, inquit. nonne per proteruiam aut ludibrium, & quasi velandis illis reuelandis? Apparet hoc factitatum ab improbulis, in matronarum transuersione: sed hîc, honori Virginum, morte vindicatum.

CAP. XII.

Item ornamenta aut insignia: ut Vittæ, Purpura in veste, Stipendia & Agri, Auctoritas in deprecando.

ATQUE isti honores siue prærogatiuæ ex Plutarcho: alias alibi repperi, opportunè adtexendas. Sicut in ipso cultu aliquid eximium. inprimis *Vittæ* in capite, vt in Deo Deæve consecratis. Prudentius:

-sedet illa verendis

II. contra
Sym.

Vittarum insignis phaleris.

Idem explicat:

-cingunt

Tempora taniolis, & licia crinibus addunt.

Ouidius, de Iliâ iam compressâ:

Decidit ante sacros lanea vitta focos.

Ingeniosè. quasi non iam Vestalis, amissâ virginitate, nec dignanda illis insignibus. Sic Dionysius scripsit: *ἔκικε* nubere, post annos impletos, ἀλλ', inquit, ἀποθεΐσας τὰ σέμματα, καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ἱερωσύνης ἀδείονμα: sed depositis vittis, & quæ alia sunt Sacerdotij insignia. Quæ igitur alia?

alia? In Ambrosio aliquid: *Infula vittati capitis, purpuratarum vestium murices.* Nota & vestes purpuratas fuisse: nempe prætextâ eas vsas, id est limbo in oris purpureo. Nam ita Magistratus, atque item (ex Liuiio aliisque) Sacerdotes. Ergo & Vestales, vt supra in *Suffibulo* obserues. Non pugnat cum istis Suidas, qui scripsit: Οὐ μύρω, οὐκ ἀθέσει, οὐχ ἱματίω χεῖρας αἰσιν ἐχέουσιν τὸ πλὴν λαοκόδ: *Non unguento iis, non floribus, non veste uti concesserunt, nisi albâ.* Quæ vera sunt, & inducta contra lasciuiam: sed purpuratas eas, non purpureas dicimus fuisse. Veste albâ vsæ, sed limbo, vt diximus, punicante: non tamen floridâ, aut variegatâ, vt aliæ solent. In carbaso etiam aut tenui lino fuisse, ex Valerio, & Dionysio aliquis dicat: vbi de Æmiliâ Vestali. Dionysius quidem: *auulsiße ἔσ defregisse* ait, ἀπὸ τῆς καρπασίνης ἐδῆτες, ὡς ἔτυχεν ἐνδεδυκίᾳ τὴν τελαμῶνα: *à carbasinâ suâ veste quam indutui habebat, laciniam, & imposuisse Aræ.* Nec de cultu alia habeo: nisi placet addere, longo capillitio fuisse, & sparso eo incessisse: è Prudentio colligendum.

Perfundunt quia colla comis benè, vel quia cingunt

Tempora taniolis.

Etsi ambigas an non tonderi solitæ (ritu nostrarum Virginum quæ Deo sacrantur) ex Plinio: *Antiquior est lo-*

Lib. xvii.
cap. xliiii.

tos, quæ capillata dicitur, quoniam Virginum Vestalium ad eam crinis defertur. Et Festo: *Capillatam vel Capillarem arborem dicunt, in qua capillum tonsuram suspendebant.* Semel igitur tonsæ, atque in ingressu, opinor: aliâs comam alebant. Sed præter hæc Ornamenta aut Insignia, res & fructus etiam accedebant: id est, Stipendia & Opes. Liuius, de ipso Numâ: *His stipendium de*

publico statuit: vt vacuæ scilicet ab aliis curis, Deæ & facris operarentur. Et credo agros à Numâ adtributos, quorum vectigalibus alerentur. Incertus auctor, de Limitibus: *Vt nominibus vetustis utantur. vt, vectigalis ager Virginum, Vestearis*: nempe, non *Vestalis*, vt vulgo. Hyginus item, de Limitibus: *Virginum quoque Vestalium & sacerdotum quidam agri vectigalibus sunt redditu locatim*. Sed & Augustus adiecit. de quo vniuersè Suetonius: *Sacerdotum & dignitatem & commoda auxit, PRÆCIPVE Vestalium virginum*. Aliquid in Catalogo Coloniarum, quem scriptum vidi: *Lanuuium muro cinctum, colonia deducta à D. Iulio. Ager eius, limitibus Augustæis, pro parte est adsignatus militibus veteranis, & pro parte Vestalium, lege Augustianâ, fuit*. Imò & alios agros habuerunt, à priuatis pietatis ergo (vt hodieque solet) legatos: quos omnes Fiscus eripuit sub Valente & Theodosio Principibus, inuidiosâ & disertâ sanè Symmachi querelâ: *Agros etiam, inquit, Virginitibus & ministris deficientium voluntate legatos Fiscus retentat*. Plura addit, atque arguit: & Ambrosius noster contrâ obducit: *Sola sublata sunt pradia, quia non religiosè utebantur iis, quæ religionis iure defenderent*. Sed præter Agros, video & Pecuniam interdum cepisse. Tacitus, de Tiberio: *Cornelia Virgini, quæ in locum Scantia capiebatur, HS. vicies dedit. quæ sunt nobis, quinquaginta Philippiorum millia*. Hem, vni virgini? sic fuit. nec immeritò obiicit iis Ambrosius, *Priuilegia maxima, LVCRA ingentia*. Atque inter Priuilegia, addamus: etiam ludis certo & honestissimo loco spectasse. Suetonius: *Virginitibus Vestalibus locum in theatro separatim, & contra*

In Aug.
cap. xliiij.

Præ-

Prætoris tribunal, dedit Augustus: de quo nostra in Amphitheatro, sis, vide. Denique, ut finiam, Auctoritas earum maxima, & in precibus, aut aliâ re, vix repudianda. Cicero, cum pro Fonteio causam diceret, fororis eius Vestalis intercessione vius: Superbum sit, inquit, eius obsecrationem repudiare, cuius preces si Dij aspernarentur, hæc salva esse non possent. Atque inter exempla est Claudia Vestalis, quæ fratrem iniussu populi (in Suetonio) triumphantem, adscenso simul curru, usque in Capitolium profecuta est, ne vetare aut intercedere cuiquam Tribunorum fas esset. Adeo & leges & magistratus reueriti sunt hanc impotentem, ut sic dicam, potestatem. Adde Suetonium in Iulio, cap. 1. in Vitellio cap. xvii. Tacitum iii. Historiarum, & plures.

Tiber.
cap. 11.

CAP. XIII.

Contrà, Pœna cum peccassent, cum auro varia: sed solennis & nobilis à Tarquinio Prisco. Pontifices arbitros fuisse: conuictam, defossam: & quæ huic rei.

HÆC Præmia igitur, sed Virginum: nam pollutarum Pœnæ etiam grandes & graues. Vetus lex fuit, Festo prodita: *Probrum virginis Vestalis ut capite puniretur, vir qui eam incestauisset, verberibus necaretur. Lex fixa in Atrio libertatis, cum multis aliis legibus incendio consumpta est, ut ait M. Cato. Sed cuius hæc lex? credam Numæ regis, qui simpliciter statuit incestam lapidibus obrui, sine aliâ supplicij pompâ: in Cedreno scriptum. Alia autem Albe, ante Romam conditam: quæ iuberet pollutam virgis ad necem cædi,* Dio-

nysio in rebus Iliæ tradente. Sed Tarquinius Priscus, qui numerum earum auxit, idem & pœnam, & conspicuam magis horrendamque fecit. Sic enim in Zonarâ: *Vestaliū corruptam unam, specu subterraneo oblongo excavato, atque ibi lectulo posito, & lucernâ, & mensâ cibis refertâ, deducuntibus eam multis, viamque includens obstruxit. Et sic deinceps pollutas puniri obtinuit. Qui autem polluerint, in lignum biceps, siue in furcam, collum, inserunt, in ipso foro: atque ita ad necem eos cedunt.* Dionysius pariter ad Tarquinium refert, & primam sub eo Pinariam quandam supplicio isto affectam. Quod vberius clariùsque tamen narrat, & verba eius digna apponi. *Pœna, inquit, delinquentibus graues constituta: quarum arbitri & exactores sunt, ex lege, Pontifices. Qui virgis quidem cadunt compertas leuioris delicti: probrosas verò & incestas fœdissimo & maximè miserabili maectant supplicio. Viua enim, funebri ritu & pompâ, efferuntur: amicis ac cognatis, cum luctu & lacrimis, comitantibus. Delata autem ad portam Collinam, intra muros, subterraneâ in cellâ, cum funeralibus ornamentis, deponuntur: nec monumento porro dignata, nec parentalibus, aliisque sollennibus defunctorum.* Ita Dionysius: *inhæreamus paullum, & magis etiam diffundamus. Ait, Pontifices arbitros. quod in omni earum culpâ siue delicto obtinuit, causamque apud hoc tribunal dixere.* Lib. 1111. *Liuius: Postumia Vestalis de incesto causam dixit. ampliata, deinde absolutam, pro collegij sententiâ Pontifex maximus, abstinere iocis, colique sanctè potius quam scitè iussit.* Nota obiter, & iocos & cultum scitiorem vetita. Quo adpectu Declamatores Vestalidicam

dicam ob carmen istud scribunt: *Felices nuptæ. moriar,* Senec. lib. vi. *nisi nubere dulce est: & addunt, Tu carmen scribas, tu* Controu. ult. *verba pedibus suis emollias, & seueritatem templo debitam modulatione frangas?* Atque ibidem ostenditur, *omnis cultus luxuriosior, conuersatio cum viris licentior,* iis interdicta. Amplius nota, Pontifices omnes, id est collegium iudicasse: Pontifice tamen maximo conuocante, & præsidente. Plinius: *Cùm Corneliam Maximam* Li. III. epist. XI. *Vestalem defodere viuam Domitianus cupisset, ut qui illustrari sæculum suum eiusmodi exemplo arbitraretur: Pontificis maximi iure, seu potius immanitate tyranni, licentiâ domini, reliquos Pontifices non in Regiam, sed in Albanam villam conuocauit.* Vbi hoc culpat, non Pontifices conuocatos, sed in talem locum, id est Albanam villam: cùm solenne esset, in Regiam conuenire, quæ ad sita templo Vestæ. Ad hanc Pontificis maximi cognitionem Statius respexit, Domitiano blandiens:

*Templa superfulges, & prospectare videris,
An noua contemptis surgant pallatia flammis
Pulchrius? an tacitâ vigilet face Troicus ignis,
Atque exploratas iam laudet Vesta ministras?*

In Equo
Domit.

Itemque Ouidius:

Si mihi bellandi pater est, Vestæq; sacerdos

▼ Fast.

Auctor, & vlcisci nomen vtrumque paro.

Quæ facit Augustum dicere, parantem vlcisci mortem Iulij, & Patris sui, & Pontificis maximi. Neque enim aliud voluit, cùm *Vestæ sacerdotem* scripsit: curantem scilicet hunc Deæ, & sacra eius tuentem. Lego & in lapidibus: PONTIFEX VESTÆ. quo sensu? an quia proprius aliquis ei fuit? Præter hunc Maximum, Romæ nemo: &

magis

magis fortasse sit tales titulos ad prouincias coloniasque referri: vbi cum nullæ Vestales, Pontifex aliquis & velut Flamen proprius ei deæ fuit. Moneo etiam, inferiore æuo aliquid huic Pontificio detractum. & cognouisse quidem de culpâ, poenam tamen non exegisse: quæ Præfecto vr̄bis referuata fuit. Disces è Symmacho clarè: qui *etate proximâ* id institutum ostendit, id est Christianorum Principum aliquâ lege, nisi fallor. Sed ad Dionysium. addit: *Funebri pompâ efferrî.* quod Plutarchus etiam expressiùs: *Lecticâ inditam per Forum, deferri, clausâ undique & loris reuinctâ, ut nec vox eius possit exaudiri.* Atque hoc de Foro, alibi item Dionysius, vbi de *Opimiâ* Vestali (Liuius est *Oppiâ*;) *quam Pontifices, inquit, damnarunt, & demptis è capite vittis, per Forum traduxerunt, viuâque defoderunt.* Vbi & Vittas atque ornamenta vides ablata, quia scilicet poluisset. Ouidius:

Lib. IX.
epist. cxxx-
11. & seq.

In Numâ.

Lib. VI II.

*Nullaq̄, dicetur vittas temerare sacerdos
Hoc duce, nec viuâ defodietur humo.*

Pergit Dionysius: *Amicos cum luctu comitatos.* Plutarchus autem, non amicos tantum, sed *totam ciuitatem in luctu & gemitu ponit, neque vllam in eâ diem tristiore.* *Obuios autem viâ decedere, vasto ubique silentio, attonitosq̄ omnes stare, aut comitari.* Ampliùs Dionysius: *Ad portam Collinam delatas. ad locum nempe, qui Sceleratus campus ideò dictus.* Festus: *Sceleratus campus proximè portam Collinam, in quo virgines Vestales, quæ incestum fecerunt, viuâ defodiuntur.* Item Liuius: *EO anno Mucia Vestalis, factò indicio, viuâ sub terrâ, ad portam Collinam, dexterâ viâ stratâ, defossa Scelerato campo.*

campo. ab incestoid ei loco nomen factum. Plutarchus describit, superciliosum & tumidum eum locum esse, & Latinâ voce Aggerem dici. De quo Aggere (nec enim alius iste est) ego pluscula De Militiâ Romanâ in occasione scripsi. etsi non totum Aggerem huic vsui applicamus: proximam portæ tantum eius partem. Pergit Dionysius: In subterraneâ cellâ. Græcè dixit οἶκον ὑπὸ γῆν κατεσκευασμένον: adiculam sub terrâ structam: sicut Plutarchus οἶκον κατὰ γειον, alibi οἶκον α, at Plinius cubiculum dixere. Amplius: Cum funebribus ornamentis. quod accipio, ipsam ut cadauer velatam & cultam. Zonaras supra dicebat, Lectulum appositum, & lucernam, & mensam cum cibis. De lectulo, nescio: nisi si velut funebris fuit, vsui quem dicam. De aliis, Plutarchus etiam addicit, qui lucernam ardentem, panis modicum, aqua & olei, scribit deposita: ne sacratissimum illud corpus viderentur fame consumpsisse. Dionysius deinde, in eâ cellâ deponi. Hoc est, quod Satyricus:

Lib. v.
Dial. xiii.

In Numâ
& Quæst.
Rô. xcvi.

Sanguine adhuc viuo terram subitura sacerdos.

Quod tamen priusquam fieret (ex Plutarcho) Pontifex maximus arcanas quasdam preces, manibus in calum sublatis, fundebat: tum ipse suâ manu eductam è lecticâ in scalis constituebat: & sic carnifici ac ministris supplicij tradebat. Plinius item de Corneliâ: Cùm in illud subterraneum cubiculum demitteretur, hæssisset q̄ (nempe in scalis) descendenti stola, vertit se ac recollegit. cùmque carnifex manum daret, auersata est & resiliuit, fœdumque contactum quasi planè à casto puroq̄ corpore reiecit. Atque his gestis, ait Plutarchus, scala attrahuntur, & adicula multâ humo iniectâ contegitur, donec reliquo ag-

F
geri

geri solum adæquetur. Sed vinctam illam ibi, aut stantem sedentemve obrutam, nemo declarat: putem in lecto depositam, de quo ex Zonarâ dixi. Claudit denique Dionysius: *Nec monumento, nec Parentalibus dignatus.* Et de monumento vel ideò monendum, quia inculpatæ in hoc quoque eximia, & *Vestalium cineres* (ait Plutarchus) *in Foro ipso recondi fas erat.* At de Parentalibus, controuertat aliquis ex eodem Plutarcho, qui scribit: *defossâ Vestali, ne sic quidem Romanos quiescisse, religione liberos:* atque adeò μέγχι, νῦν, inquit, ἐναγίζουσι οἱ ἱερεῖς βαδίζοντες πρὶ τὸν τόπον: usque ad hoc cui Pontifices parentant, ad locum ipsum euntes. Sed quamquam vterque eodem verbo ἐναγισμοῦ vtatur, putarim Plutarchum potiùs ad Expiationes aut Procurationes, quàm ad vera Parentalia referendum. Habes supplicium, & causam eius ex Ouidio:

Quæst.
Rom.
xcvi.

vi. Fast.

Sic incesta perit. quia quam violauit, in illâ

Conditur: & Tellus Vestâque numen idem est.

Etsi duplex etiam alia in Plutarcho. Vel, quia igne Romani mortuos cremant: igne autem funerare eam, quæ Ignem parùm castè coluit, iniquum erat. Vel, quia corpus maximis consecratum cerimoniis occidere, aut manus mulieri adferre, nefas putauerunt. Sub terram igitur condi, cum victu apposito, vt quasi sponte exanimata videretur. Atque hæc sollennia: Principes interdum immutarunt, aut mitigarunt. vt Domitianus: qui incesta Vestalium virginum (Suetonij verba) variè ac seuerè coercuit: priora (sub patre aut fratre admissa) capitali supplicio; posteriora (suo Principatu) more veteri. Addit deinde, prioribus liberum mortis arbitrium permisisse;

Corne-

Corneliam virginem Maximam defodi imperasse: stupratorésque virgis in comitio ad necem cadi. Quod postremum de Stupratoribus, Zonaras è Tarquinij etiam lege fuisse ostendit. Apud Declamatores reperio, Incestam de saxo deiici: sed scholicâ, opinor, & fictâ lege.

Sen. 1.
Controu.
111.

CAP. XIII.

Quando Vestales desierint? in Arnobio nodus, nec solutus.

FINIVI de *Vestalibus*: quæ & ipsæ finem suum sub Christianis mox Principibus inuenerunt. Quando? extremo Theodosij senioris ævo. Nam etsi concussæ antea, & periclitatæ sub Valentiniano, *Theodosio, Arcadio, quod ex Symmachi & Ambrosij epistolis constat: tamen animam traxere ad vltimum Theodosij, id est, decimumseptimum Imperij eius annum: cùm ille *templa claudi, & sacrificia tolli* lege iussit. Præter alios, Zosimus clarè: *Theodosius maior, e-*

*Is fuit
sextus
Theodosij
annus.

Lib. v.

*uersâ Eugenij tyrannide, Romam venit, & contemptum religionum in animis omnium excitauit, publicum sumptum ultra dare ad sacrificia abnuens. Pellebantur utriusque sexus sacerdotes, & fana sacrificiis abolitis deserta relinquebantur. Hæc ille. & lapides atque inscriptiones etiam testificantur, Vestales ad hoc æui circiter perseuerasse. Itaque mirum, bis mirum, Arnobium doctum illum res veteres scriptorem, *Ignem perpetuum* inter abolita aut desita iamdiu habere. Ita enim Ro-*

11. Adia.
Gent.

ritus, priorum condemnatione, transisse. Tum adiungit & adstruit: *Numquid magistratus per populum creatis? in potestatibus obeundis leges conseruatis Annarias? in penetralibus Vesta ignis perpetuos seruatis focos?* quas interrogationes omnes negandi mente suscipi, palàm est. Atquin Arnobium Diocletiani temporibus vixisse & scripsisse, id quoque palàm est: id est, centum circiter ante Theodosij finem annis. Quis hæc defendit, aut soluit? nam vel maximè tunc sacra viguisse, Principibus eorum ex professo assertoribus, nemo neget. Quid etiam Symmacho & Ambrosio fiet, aliter proclamantibus? quid ipsi Arnobio in Arnobium dicenti? Nam ita in iisdem libris: *Sedent in spectaculis publicis sacerdotum omnium magistratuumque collegia, nec non & castæ Virgines, PERPETVI nutrices & conseruatores IGNIS.* De suo æuo dicit: nec ego, quid de priore loco dicam aut velem, habeo: manum tello, & auxilium specto.

C A P. X V.

Alibi Ignis cultura, & simulacrum Vestalium.

Leuit.
cap. vi.

VBET autem pro Corollario addere, vbi locorum præcipuè cultus etiam Ignis, siue imago aliqua Vestalium fuit. Apud Iudæos primùm. & Dei iussio: *Ignis in altari semper ardebit, quem nutriet sacerdos subiiciens ligna manè per singulos dies.* Et mox: *Ignis est iste perpetuus, qui numquam deficiet in altari.* Habuère & Ægyptij. ac Diodorus vult seruandi ignem perpetuum, caelesti similem, morem ab illis natum, &

ad

ad alias gentes propagatum. Item Afri. & Plutarchus auctor, in Iouis Ammonis *λύχνον ἀσβεστον*, siue *lucernam* De Defectu orac.
inextinctam arsisse. Silius videtur & in Arâ flammas statuere, vbi de hoc templo:

Inextincta focis seruant altaria flamma. Lib. III. initio.

Apud Indos, Ammianus: *Brachmanes ferunt, si iustum est credi, ignem cœlitus lapsum, apud se sempiternis focolis custodiri.* In Persis simile. & verba Procopij: Lib. xxij.

Magnum hîc Pyreum est (*πυρεῖον*, focus, siue *Vas igniarium*) quod Persæ inter omnes Deos maximè venerantur: vbi ignem perpetuum custodiunt Magi. Hic est Lib. I I. bell. Pers.

Ignis, quem Vestam olim Romani vocabant. atque alij plures de hoc Igne. Idem apud Cappadoces. Strabo: *Ἐστὶ πυραθεία, σηκοὶ πνευ ἀξιόλογοι. ἐν τῷ τούτοις μέσοις* Lib. xv.

βωμὸς, ἐν ᾧ πολλή τε σποδὸς, καὶ πῦρ ἀσβεστον φυλάττουσιν οἱ μάγοι. Sunt *Pyrathéa*, sacella quaedam modica: & in iis mediis *Ara*, in quâ cinis multus, & Ignem inextinctum Magi seruant. Iam in Græciæ Prytanæis, Pausanias sæpe commemorat ipsam hanc *Vestam* & æternum focum, item quæ Athenæus, & alij: iterum quæ distinctè, *Mantineæ in templo Cereris, Athenis, in Minervæ; Delfis, in Apollinis.* Imò & Virgines ipsas aliquot locis habuère. Tertullianus: *Noveram virgines* Exhort. ad castit. cap. vlt.

Vestæ, & Junonis apud Achaïæ ganeum, & Atrocis apud Delphos, & Minervæ, & Dianæ. Et quem hîc *Atroce*, *Apollinem* interpretatur & indigetat De Monogamiâ idem scriptor. Dubitet aliquis, an non *Atre*cem, id est *ἀτρεκέη* siue *Veracem*, à diuinandi calliditate voluerit dictum. Video & Persas Soli virgines sacrasse. de quibus Iustinus: *Artaxerxem regem, ne* Lib. x.

Aspasiam pellicem filio daret, & honestè negaret, quod temerè promiserat, Solis sacerdotio profecisse, quo perpetua illi ab omnibus viris pudicitia imperabatur. Simillimum nuper, priusquam Hispani Regi & Religioni subegissent, in toto Perüano tractu. vbi crebra & magna templadicata Soli, & in iis virgines sæpe ducentas fuisse tradunt qui viderunt: è quibus siqua corpus polluisset, morte luebat, nisi tamen è Sole se concepisse (ride credulitatem superstitionis) sanctè adiurasset. Satis de Vestâ & Vestalibus: quas olim nobiles, sed æuo obscuratas, iterum in lucem protraximus, bono (ita confidimus) veterum scriptorum.

P. Cieca,
& Augu-
stinus Ca-
saria.

*Inscriptiones aliquot de VESTALIBVS in
memoriis priscis.*

Romæ, in basi, cui Statua olim superposita.

NVMISIAE. MA
XIMILLAE. * V. V.
MAX. TI. IVL. BAL
BILLVS. * S. SOLIS
DEO. IDIB. IAN.
L. ANNIO. FABIANO
M. NONIO. MUCIANO COS.

In urnulâ sepulchrali.

D. M.
TEIAE. EUPHROSINES
RVFINAE. V. V.
DELICATAE.

* Virgini
Vestali
Maxima.

* Sacerdos.

In basi.

COELIAE. CLAVDIANAE

V. V. MAXIMAE.

A. DIIS. ELECTAE. MERITO

SIBI. TALEM. ANTISTITEM

NUMEN. VESTAE. RESERVARE

VOLVIT.

COELIA. NUMERIANA. SOROR. VNA

CVM. PIERIO. CONIVGE. AC. LIBERIS

SVIS. ORANTES. VT. PER. *TOT. SECVLA

FACERE. DII. PERMITTANT.

* Quae
nepe ipsi
cu liberis
essent.
Egregia
adulatio.

Romæ.

*CLOELIAE. CLAVDIANAE

V. V. MAX

RELIGIOSISSIMAE. BENIGNISSI

MAEQVE. CIVIS. RITVS. ET. PLENAM

SACRORVM. ERGA. DEOS

ADMINISTRATIONEM

VRBIS. AETERNAE. LAVDIBVS

*S. S. COMPROBAT. OCTAVIA

HONORATA. V. V. DIVINIS

EIVS. ADMONITIONIBVS

SEMPER. PROVOCATA

COLLOCATA. XII. KAL. APRIL

C. AVFIDIO. ATTICO

C. ASINIO. PRAETEXTATO

COS.

* Supra
Celsa:
si tamen
eadem.

* Sanctus
Senatus.

Romæ,

Romæ, trans Tiberim, item in basi.

TERENTIAE
 FLAVOLAE. V. V.
 MAXIMAE
 AVREL. IVLIVS. BAL
 BILLVS. SAC. SOL
 OB. PLVRA. EIVS
 IN. SE. MERITA
 D. D. PR. NON. APRIL.
 LAETO. II. ET. CERIALE
 COS.

Romæ.

TERENTIAE. RVFILLAE
 V. V. MAX.
 DED. PRID. NON. MAI
 TITIANO. II. ET NEPOTIANO
 COS
 *CVR. AVRELIO. NICETA.

e Curante

Romæ.

FL. MANILIAE. V. V. MAX.
 CVIVS. EGREGIAM. SANCTIMO
 NIAM. ET. VENERABILEM
 MORVM. DISCIPLINAM
 IN. DEOS. QVOQVE. PERVIGILEM
 ADMINISTRATIONEM
 SENATVS. LAVDANDO
 COMPROBAVIT

AEMI-

AEMILIUS. FRATER. ET
 RVFINVS. FRATER. ET
 FLAVII. SILVANVS. ET
 EIRENEVS. SORORIS. FILII
 A. MILITIIS. OB. EXIMIAM
 ERGA. SE. PIETATEM
 PRAESTANTIAMQVE

Ibidem.

FL. PVBLICIAE. V. V. MAX.
 SANCTISSIMAE. ET. PISSIMAE.
 AC. SVPER. OMNES. RETRO
 RELIGIOSISSIMAE. PVRISSIMAE.
 CASTISSIMAEQVE.

CVIVS. RELIGIOSAM. CVRAM
 SACRORVM. ET. MORVM. PRÆDI
 CABLEM. DISCIPLINAM.
 NVMEN. QVOQVE. VESTÆ. COMPROBAVIT.
 Q. VETVRIVS. MEMPHIVS. V. E.

* FICTOR. V. V. DIGNATIONIS. ERGA. SE
 HONORISQVE. CAUSA. PLVRIMIS
 IN. SE. CONLATIS. BENEFICIIS.

* Scripsi
 r r. Elect.
 cap. xviii.

Ibidem, de eadem.

FL. PVBLICIAE. V. V. MAX
 MERITO. SANCTISSIMAE. AC. PISSI
 MAE. QVÆ. RITE. ET. PERVIGILLI. ADMINIS
 TRATIONE. OMNES. GRADVS. LAVDE
 CVMVLATA. SACRA. SVA. VENERATA. VI
 VIT. VT. SECVLARI. ET. TATE. ET. MINISTERIO
 ADSIT. ET. IN. FVTO. PERSEVERET

G

Q. TEREN-

50 I. LIPSI DE VESTA ET VESTAL. SYNT.
Q. TERENTIVS. RVFVS. ET. CÆNIA
VERISSIMA. PARENTES
TERENTIÆ. RVFILLÆ. V. V.
CVIVS. MVLTI. TEMPORIS. BONITATEM
ET. HVMANITATEM. EIVS. CIRCA. SE
IN. BREVI. SENSERVNT.

Ex his talibus vides adulationes laudesque erga *Vestales Maximas*: apparetque magnas iis opes fuisse, ut dixi, & administrationem permissam, copiamque benignè faciendi. Aiunt & ante annum erutas Romæ inscriptiones, statuasque: videre mihi nondum fuit. Addat, si quis nanciscetur: quod idem de *Numis* potest. Nam & plures sunt, qui has spectant.

F I N I S.

A P P R O B A T I O.

Syntagma istud dignum luce est, quòd ad Priscorum lucem conferat plurimum. 7. Calend. April.

Guilielmus Fabricius Nouiomagus Apostolicus
ac Archiducalis librorum Censor.

PRIVILEGIUM CÆSAREVM.

RVDOLPHVS SECVNDVS diuina fauente clementia electus Romanorum Imperator semper Augustus, ac Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Sclauoniæ Rex, Archidux Austriæ, Dux Burgundiæ, Stiriciæ, Carinthiæ, Carniolæ & Wirtembergæ, &c. Comes Tirolis, &c. Nostro & Sacri Imperij fideli dilecto IUSTO LIPSIO gratiam nostram Cæsaream. Postquam inter alia, quæ DEVS immortalis hominibus liberali manu dedit dona, illustria inprimis illa & quasi diuina sunt, quæ in literis liberalibusque disciplinis consistunt, quibus scilicet homines non tantum ab animalibus ceteris rationis expertibus, sed à rudi etiam & imperito hominum vulgo ita distinguuntur, vt tanquam Dij quidam splendescere in terris videantur: rem sanè præclaram seque dignam illi præstant, qui diligentem iis ipsis in literis ac disciplinis operam ponunt; præclarissimam verò & Reipub. utilissimam, qui eas ita excolunt, vt aliorum menti docendo, scribendo lumina præferant, eosque ex ignorantia tenebris quasi manu educant. Quos excitare, quos amare atque animare ad dignitatis nostræ munus, ad quod Diuino vocati beneficio, concessuque sumus, inprimis pertinere existimamus. Cum itaque ab iis, quorum nobis spectata fides, qui que iudicare de Literis possint, acceperimus, insignes te animi ingenii que tui dotes tibi à natura insitas à primis temporibus ætatis tuæ ita literarum ac disciplinarum studiis excoluisse atque exornasse, vt olim iuuenilibus adhuc annis præclara florentis minimeque vulgaris eruditionis specimina præbueris, dum obscura in antiquis scriptoribus loca, quæ quædam tanquam lustra erant, illustrasti, quæque in iis iniuria temporum deprauata & corrupta fuerunt, restituisisti, dum vetusta Latinæ antiquitatis rudera in nouam subinde structuram singulari artificio eleganter conuertisti: ad exquisitam aded & raram doctrinam, quæ magnam de te apud doctos quosque viros opinionem excitarit, peruenisse, eamque variis abs te libris acri & graui cum iudicio scriptis atque in lucem editis ostendisse, vt in eo quod tam feliciter tractes scriptiois genere paucos tibi pares hodie reperire sit: iam verò matura te ætate virum, viro magis magisque digna, & viris doctis grata ac Reipub. utilia scribere, quæque à primis illis Romanis olim auctoribus scripta fuerunt, à mendis purgare, & lectissimos quosque ex Musarum hortis, in quibus assidue verseris, flores colligere, concinnare, quibus Lectores mirifice recrees, & eorum pectus ad prudentiam, probitatemque informes: haudquaquam prætermittere voluimus, quin Reipub. ad quam hæc abs te ornamenta conferuntur, causa, Cæsareo te nostro elogio decorandum, & quamuis per te satis ipse animatus sis, animadum magis patrociniòque nostro defendendum pro benigna nostra in te susciperemus voluntate. Quoniam verò lucubrationibus atque operibus tuis in lucem edendis, peculiarem te eligere velle Typographum, accepimus, Diplomate hoc nostro privilegioque te & Typographum tuum aduersus quorumcunque fraudem, qui lucri causa, quod fieri solet, eadem excudere aut typis imitari fortè velint, munitos cupimus. Quamobrem pro auctoritate nostra Cæsarea decernimus, statuimus, vetamusque, ne quis Typographorum, Bibliopolarum,

aut aliorum, qui librariam negotiationem exercent, eos libros, quos tu editurus es, quocunque modo caractere, aut forma, siue integros, siue aliquam eorum partem typis imitari, edere, excudere, aut venundare intra sacri Romani Imperij, Regnorumq. ac Dominiorum nostrorum hæreditariorum fines triginta annis proximis à primo editionis die computandis, absque tuo tuorumve hæredum consensu audeat: Hac autem lege addita, uti tria ut minimum cuiusque libri exemplaria, quemadmodum moris est, ad Imperialem nostram Cancellariam mittantur. Si quis verò edictum hoc nostrum transgredi, violare, aut contemnere deprehensus fuerit, eum non solum eiusmodi libris, tibi, hæredibusve tuis, auxilio Magistratus, ubicunq. reperti fuerint, vendicandis, priuari, sed triginta etiam Marcharum auri puri multa, cuius semissis quidem Fisci nostri Procuratori, fraudis vindici: alter verò semissis, tibi hæredibusve tuis pendatur, puniri volumus. Mandantes vniuersis & singulis nostris & sacri Romani Imperij subditis & fidelibus dilectis, tam Ecclesiasticis quàm Politicis, cuiuscumque status, gradus aut ordinis extiterint, præsertim verò iis, qui in Magistratu constituti, vel suo vel superiorum suorum loco aut nomine, ius dicunt, iustitiãve exercent, ne quemquam hoc Priuilegium nostrum impunè violare, spernere aut negligere patiantur: Sed, si quos contumaces compererint, constituta à nobis multa, eos puniri & quibuscunque modis coërceri curent, ni & ipsimet grauissimam nostram in se conuerture indignationem velint. Id quod hoc Diplomate, manu nostra subscripto, & Cæsarei nostri sigilli impressione munito, confirmamus. Datum in arce nostra Regia Pragæ, die prima mensis Augusti. Anno Domini Millesimo, Quingentesimo Nonagesimo secundo. Regnorum nostrorum Romani decimo septimo, Hungarici vigesimo, & Bohemici itidem decimo septimo.

Subsign.

R V D O L P H V S.

Iacobus Curtius à Senfftenaw.

Ad mandatum sacra Cæsarea M^{tes} proprium.

Io. Baruitius.

Additum sigillum Cæs. M^{tes} in cerâ rubrâ.

SVMMA PRIVILEGII REGII.

PHILIPPVS Dei gratia Hispaniarum, &c. Rex Catholicus, diplomate suo sanxit, nequis, Iusti Lipsij Historiarum in alma Vniuersitate Louaniensi Professoris, & item Historiographi sui libros quoscunque, à Censoribus legitimis approbatos, præter ipsius, heredumve eius, voluntatem, intra triginta annos à prima singulorum librorum editione computandos imprimat, aut alibi terrarum impressos, in has inferioris Germaniæ ditiones importet, venalesve habeat. Qui secus faxit, præter librorum confiscationem triginta marcharum auri puri illatione mulctabitur. Vti latius patet in litteris, datis Bruxellæ XIV. Febr. M. D. XCVII.

Verreycken.

T*Ibi JOANNES MORETE, pro amicitia qua mihi cum Plantino (heu, quondam meo) & Plantinianis est ac fuit, tibi, inquam, permitto, uti meum DE VESTA ET VESTALIBVS SYNTAGMA, typis tuis excudas ac diuulges. Nequis alibi alius præter te, cupio siue iubeo, ex lege quam magnus Cesar & Rex meus dixerunt.*

Iustus Lipsius.

ANTVERPIÆ,
EX OFFICINA PLANTINIANA,
APVD IOANNEM MORETVM.
MDCIII.

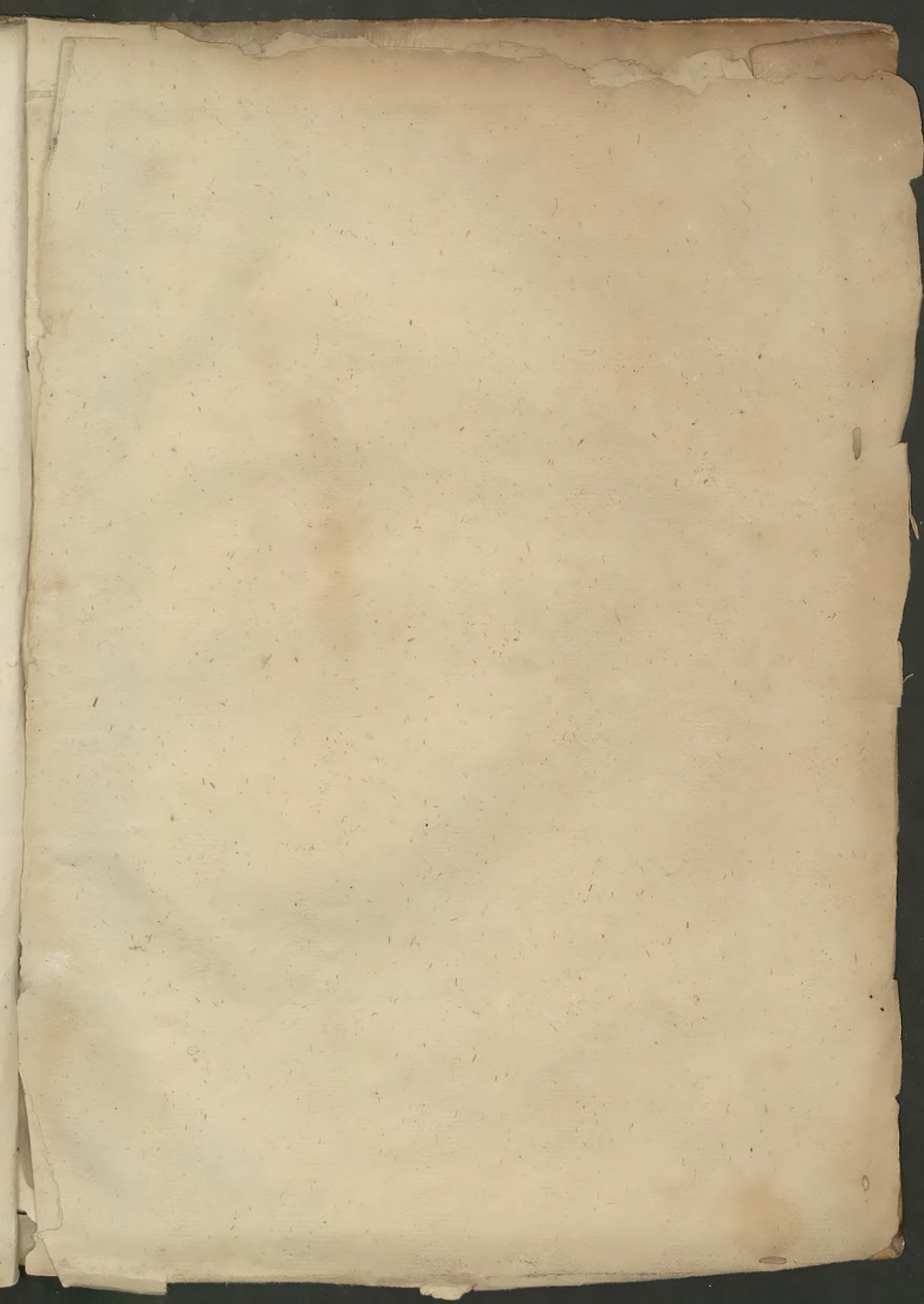

10.000 —

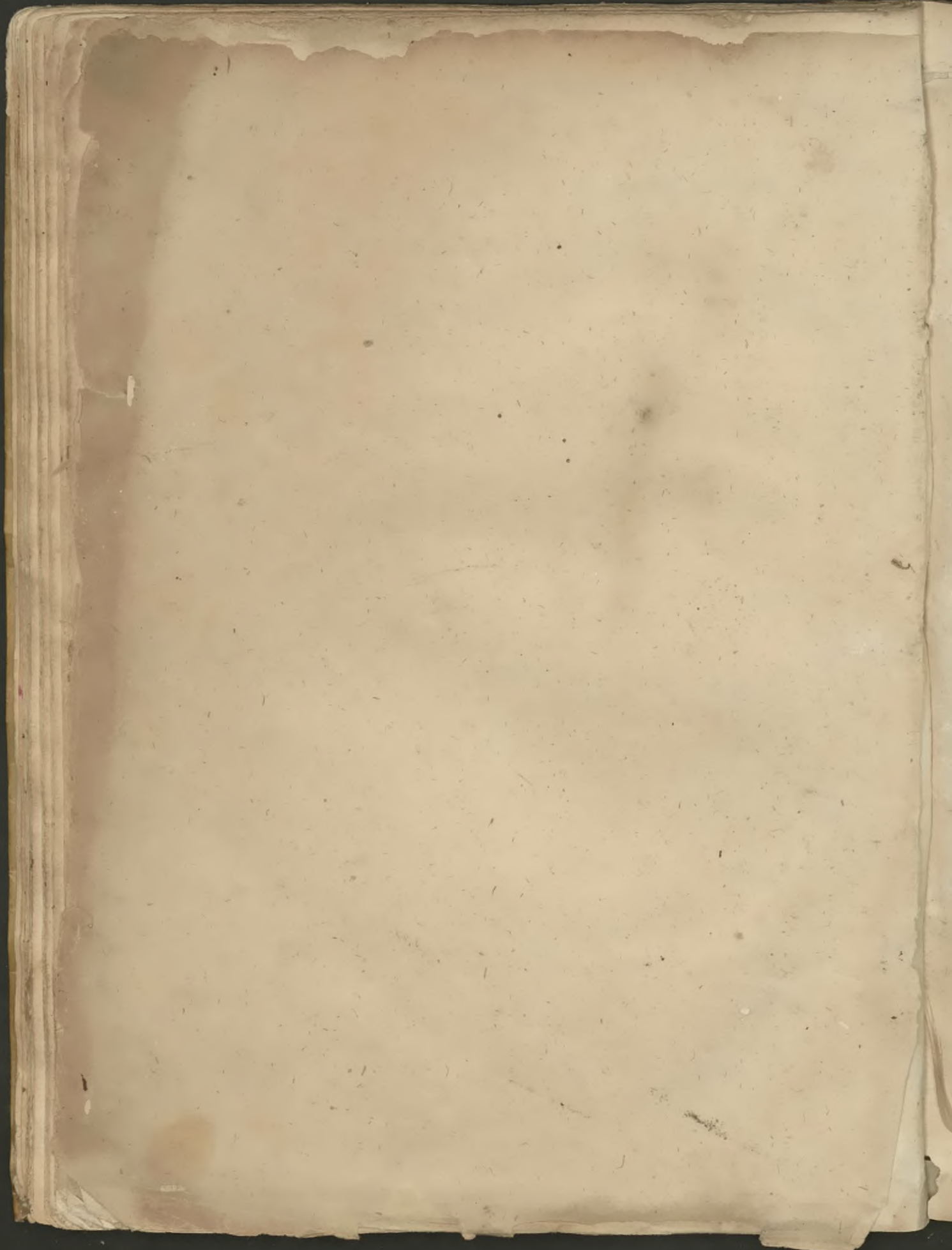
7500 / 625361 / 486

A 16.000 —

6000, 10

